Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ. МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 80 (16903) | 1985 оной апрелиин 6, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой эллжээтэ заседани боложо, Ажалшадай уласхоорондын һайндэртэ — Майн 1-дэ зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй Уряанууд баталагдаба.

КПСС-эй XXVII съезддэ үргэнөөр бэлдэлгэдэ, манай экономикын ашаг үрые дэшэлүүлгэдэ, эрдэм, техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ, жаяг журамые бэхижүүлгэдэ, социализмда зүрюу харша үзэгдэлнүүдые обществын ажабайдалһаа зайсуулгада хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэн байгаа.

Түбэй болон нютагай органуудта ажалшадһаа орохо олон тоото дурадхалнуудые Политбюро хараада абажа, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэл тухай асуудалые али бүхы талаһаань хаража үзөө.

Энэ гутамшаг муухай үйлэ хэрэгые гаталан дабаха гээшэ ехэ политическэ удха шанартай социальна зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоод, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлые шангадхаха, манай обществын ажабайдалһаа тэдэниие усадхан зайсуулха талаар социально-политическэ, экономическа, захиргаанай, медицинскэ ба бусад ехэ бүлэг хэмжээнүүдые һайшааһан байна. Архидалгатай тэмсэхэ хэмжээ ябуулганууде бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлхэ, иимэ зорилготойгоор гүрэнэй, ажахын органуудай, партийна ба ниитын эмхинүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ, саг үргэлжэ залан хүтэлбэрилхэ, алкоголизмда эсэргүү пропагандые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдэ.

Архидалгатай тэмсэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн хуулиие, иимэ зорилготойгоор СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, министерствэнүүдэй, албан зүргаануудай, хуули сахин хамгаалдаг органуудай бэелүүлхэ хэмжээнүүдые нарижуулан һайжаруулха дурадхалнууд һайшаагдаһан байна.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин XIII съездын хүдэлмэридэ КПСС-эй делегациин хабаадаһан тухай нүхэр Г. В. Романовай мэдээсэлые Политбюро шагнаа. Делегациин ажал ябуулга, Венгриин хүтэлбэрилэгшэдтэй тэрэнэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд һайшаагдаба. Венгридэ социализмын хараа байдалые саашадань бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн съездын шиидхэбринүүд КПСС-эй болон ВСРП-гэй, Советскэ Союзай болон Венгриин Арадай Республикын хоорондохи аха дүүгэй хани барисаае, али бүхы харилсаа холбоое хүгжөөхэ, эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай хамтын тэмсэлдэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай жагсаалые бэхижүүлхэ юм гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Советскэ Союзда ерэһэн ФРГ-гэй бундесрадай президент, Баден-Вюртемберг гэжэ газарай премьер-министр Л. Шпедтэй нүхэд В. И. Воротников болон В. Щербицкиин хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэ. Хоёр талын аша тусые ёһотой һайнаар хараада абабал, СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо Москвада баталагдаһан договорой үндэһөөр али алиндань ашатай туһатай харилсаае хүгжөөхэн тула манай оронууд бага бэшэ арга боломжонуудтай байна гэжэ тэмдэглэгдэ.

Партиин экономическа ба социальна политика бэелүүлгын, аха дүү социалис оронуудтай харилсаагаа бэхижүүлгын, бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон дэлхэйн арадуудай аюулгүй байдалые хангалгын бусад зарим асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ үгтүүлэн

ОЛОНОЙ ХҮСӨӨР

«Бурятцелинстрой» трестын предприятинуудта В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «улаан субботодо» бэлдэлгэ эршэмтэйгээр ябуулгадана.

Энэ үдэр трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннонуудай, түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээдэг заводой, промышленна продукци гаргадаг комбинадай хүдэлмэришэд 30,4 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр хараалаһанхай. Энэ мүнгэнһөө коммунис субботнигой фондо 11,8 мянган түхэриг мүнгэн оруулагдаха, 18,5 мянган түхэригэй промышленна продукци бүтээн гаргагдаха юм. Тэрэ тоодо 90 кубометр модон бэлдэгдэхэ, 70 кубометр барилгын модон хүрөөдэгдэхэ, 50 кубометр түмэр-бетон хэрэгсэл ба бусад продукци гаргагдаха болоно.

Коммунис субботнигто 2965 хүн хабаадаха. Тэдэнэй 529 хүниинь ашаглалгада оруулагдаха объектнүүд дээрэ хүдэлхэ юм. Жэшээлхэдэ, трестын 173-дахи ПМК Туланжа һууринда хартаабха хадагалдаг склад баридаг. Мухар-Шэбэрэй Подлопатки тосхондо хоёр квартиратай гэрэй барилга дүүргэгдэхэ дүтэлэнхэй.

«Бурятцелинстрой» трестын нүүдэл арбан колоннын олон тоото хүдэлмэришэд хүдэлдэг пэ газартаа коммунис субботнигые үнэргэхэ байна.

З. ФАРАНОСОВА,
«Бурятцелинстрой» трестын ажалай таһагай инженер.

ҮНДЭР БҮТЭЭСЭЙН ТҮЛӨӨ

Манай шубуунай фабрикын коллектив апрелиин 20-до үнэргэгдэхэ коммунис субботнигые үндэр бүтээсэтэ ажалай ёһотойл һайндэр болгохоор шиидэбэ. Энэ үдэр фабрикымнай 400 хүн ажалдаа гаража, габшагай шангаар хүдэлхэ байна.

Субботнигой үдэр дүн хамта 250 мянган үндэгэн абтаха гэхэ гү, али 26,5 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэхөөр хараалагдана. Тэрэнэйнгээ хоёр мянган түхэригыень табан жэлэй жасада эльгээхэ түсэбтэйбди.

Л. ШУБИНА,
Улаан-Удын районой Сотниковско шубуунай фабрикын партбюрогой секретарь.

АЖАЛЫНЬ ЭЛИ ТОДО

В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойн үдэрые ажалай ёһотойл һайндэр болгон үгтаха гэһэн Москва хотын түрүү предприятинуудай ажалша коллективүүдэй гаргаһан патриотическа үүсхэлые Мухэр-Шэбэрэй районой Суулгын совхозой хүдэлмэрилэгшэд нэгэн һаналтайгаар дэмжэ һэн. Энэ жэлэй апрелиин 20-до үнэргэгдэхэ коммунис субботнигые ажахын һаалишад, үхэршэд, тугалшад, хонишод өөһэд өөһэдынгөө ажал дээрэ үнэргэхэ юм. Совхозой 170 малшад энэ үдэр олоһон 550 түхэригөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулхаар түсэблэнэ.

Коммунис субботнигые үнэргэхэ талаар байгуулагдаһан штабай шиидхэбриин ёһоор 50 хүн ойдо гаража, 100 кубометр һургааг бэлдэхэ байна. Тиихэдэ нютагай ахалагша классуудай 100 гаран һурагшад поли дээрэһээ 100 центнер һолоомо суглуулха юм. Иигэжэ эдэнэр дүн хамта 100 түхэриг табан жэлэй жасада эльгээхэхэр хараална.

«Улаан субботын» үдэр бүхыдөө 700 хүн хүдэлжэ, 2000 түхэриг олохо байна.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Плуттын бүүлгаһан энэ зураг дээрэ Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын түрүү оёдолшодой нэгэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн Лилия Яндановае харанат. «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн энэ нухэрнай ленинскэ коммунис субботнигой үдэр үндэр бүтээсэ түйлахаар зоригжонхой.

худоо аэрахын ШЭНЖЭЛЭЛ

ДАРЫ ХЭМЖЭЭ АБАХА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын квартал түгсэхэ. Республикын ажахынууд оронойнгоо Эдэс хоолой программые бэелүүлхын түлөө Бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатай дүүргэхын, партиингаа XXVII съездые чэрэтэй солотойгоор үгтахын түлөө тэмсэнэ.

Үнэргэһэн гурбан һара соо Түнхэнэй, Хойто-Байгалай, Ахын районууд һайнаар худэлжэ, гүрэндэ мяха, һү худалдаха даабаринуудаа дүүргэһэн алдартай. Мүн лэ Бэшүүрэй, Кабанскын, Хурамхаанай, Хяагтын, Сэлэнгын, Улаан-Удын районуудай колхоз, совхозууде амжалтатай ажаллажа, түсэбүүдээ дүүргэһэн байха юм. Нэгэдэхи кварталай дүнгөөр нёдондонойхидо орходоо гүрэн түрэдөө 664 тонно гахайн, 207 тонно шубуунаай мяхан ехээр тушаагдаба. Зарим ажахынууд тэжээлээр хэды дутамагшье һаа, эбэртэ бодо мал, гахайнуудаа һайнаар шахан таргалуулһанай ашаар мяхэнай комбинадта хүндэ шэгнүүртэй мал худалдаһан байна. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой колхоз, совхозуудһаа тушаагдаһан үхэрэй толгой бүриин шэгнүүр 361 килограммда, Түнхэнһөө—341 килограммда, Хяагтын районһоо асарагдаһан гахай бүриин шэгнүүр 110 килограммда хүргэгдөө. Загарайн бройлерна фабрика байгша ондо ажалаа эрид һайжаруулжа шадаһандаа түсэбһөө гадуур 160 тонно шубуунай мяха худалдаа. Энэнь нёдондонойхидоо орходоо холо дээшээ юм.

Хэды иимэ һайн жэшээнүүдэй байгаашье һаань, республикамнай гүрэндэ мяха худалдаха даабарияа дүүргэжэ шадаагүй. Түсэбтэ аяар 9 процент мяхан дуталдаһан байна. Илангаяа Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин районууд республикаяа гэдэргэнь татаа. Эдэ районуудай колхоз, совхозууд үхэр, гахайнуудаа шахан таргалуулжа бираагүй, олон мал гарзалуулаа. Байгша оной үнэгэрһэн гурбан квартал соо нёдондонойхидоо орходоо гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр Мухар-Шэбэрэй райондо — 33 килограммаар, Зэдын — 46, Прибайкалиин — 43, гахайн шэгнүүр Кабанскын райондо— 6 килограммаар, Мухар-Шэбэрэй — 31, Улаан-Удын — 4 килограммаар доошолуулагдаһан байна.

Эдэ дутуу дунданууде усадхахын тула колхоз, совхоз бүхэн мүнөөнһөө хахад жэлэй түсэбэй түүргэлтэдэ абаашагдаха үхэр, мал, гахай, хониые илгажа абаад, шахан таргалуулгада табиха, тэдэнээ һайн эзэндэ даалгажа үгэхэ, эдэнэртэ декадна даабари тодорхойлжо үгэхэ, урмашуулгын хэмжээнүүдые абаха талаар худэлмэри ябуулха болоно.

Һү худалдалгаар республика дотороо Түнхэнэй, Хойто-Байгалай, Ахын районуудай ажахынууд түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шадаа. Хойто-Байгалайхид энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо һүнэй промышленностиин предприятида 23 процентээр ехэ һү худалдаһан байна. Энэ үрэ дүн ямар аргаар туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн байһан тэжээлээ зүбөөр буйлуулһанһаа, хоёрдохёор һүнэй фермэнүүдэй дунда ашаг үрэтэй социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлһэнһээ эхи үндэһэтэй.

Гэхэтэй хамта Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын районууд үбэлэй һараануудта һү һаалияа ехээр доошолуулжархёо. Кабанскын, Зэдын, Сэлэнгын районуудай зарим совхозууд һаамхай үнеэдтээ буйлуулагдаагүй тэжээл эдюулһэн, тэжээлэйнгээ цехүүдые худэлгэнгүй орхиһон байха юм. Энэ талаар дээрэ дурсагдаша районуудта хэдэн дахин һануулга хэгдээ, тоэд тодорхой хэмжээн абтажа шадагдаагүй. Эндэһээ боложо, мүнөө үнеэн бүриһөө бага һүн һаагдана.

Районуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд саашадаа дары хэмжэ абажа, һү һаалияа дээшэлүүлхээр саг хүрэжэ ерээ гэжэ ойлгохоор болоо. Иигээд удангуй зунай бэлэдэрриин үе эхилхэнь. Энээндэ бэлэдхэл мүнөөнһөө ябуулха хэрэгтэй. Зунай малай байрануудые, илангаяа һүнэй фермэнүүдэй зуһаланые эртээнһээ түхеэрхэ, тэжээл буйлуулдаг цехүүдые энэшье хэрюусалгатай хаһада һаадгүйгөөр хүдэлгэхэ, олон жэлэй һайжаруулагдаһан бэлшээриие дахинаа һэргээхэ, тэрэнээ хорёолхо, уһалха, тэндээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха гээшэ зайлашагүй хэрэг болоно. Иимэ бэлшээри үгы байнан һүнэй фермэнүүдтэ апрель һара соо уһалагдадаг сабшалан, бэлшээри үгэхэдөө, үнеэн бүхэндэ 0,4—0,5 гектар хүртэхөөр хараалха, һаамхай үнеэдэй зундаа тэрээн соо бэлшэгдэхээр таһалжа хорёолхо хэрэгтэй.

1985 оной хоёрдохи кварталда бүхыдөө 41,5 мянган тонно һүн худалдагдаха ёһотой. Энэ түсэб дүүргэхын тула һүнэй фермэ, колхоз, совхоз, район бүхэн тодорхой ажал ябуулха болоно.

«Птицепром» трестын шубуушад үндэгэ худалдаха квартальна түсэбөө оройдоо 95 процентдэ хүргэбэ. Илангаяа Сотниковско шубуунай фабрикын коллектив гүрэндэ ехэ үридэ оронхой. Эдэнэр байгша ондо үнэгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 2 процентээр ехэ үндэгэ худалдаашье һаа, кварталайнгаа түсэбые дүүргэнгүй үлэшоо.

Мяха, һү, үндэгэ элбэгээр абахаар зохид һайн саг хүрэжэ ерэбэ. Тиимэһээ районуудай партиина, совет, худөө ажахын органуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мал ажалай продукци гүрэндэ хахад жэлэй түсэбэй дүүргэхын түлөө ажахын коллектив бүхэндэ эмхидхэлэй, ойлгуулламжын худэлмэри улам эдэбхитэйгээр ябуулха уялгатай.

Н. МЕЛЬНИК,
худөө ажахын продуктнуудые бэлдэхэ ба хинан шалгаха талаар республикын гүрэнэй инспектор.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ тухай

МЭДЭЭСЭЛ (процентээр).

1985 оной апрелиин 1-нэй байдалаар

Районууд	мяхан	һүн	үндэгэн
Хойто-Байгалай	124	120	—
Сэлэнгын	124	92	—
Түнхэнэй	115	101	—
Улаан-Удын	107	93	95
Бэшүүрэй	105	89	—
Хурамхаанай	104	92	—
Кабанскын	102	94	—
Хяагтын	102	85	—
Ахын	100	110	—
Зьхааминай	94	93	—
Загарайн	93	84	221
Зэдын	88	92	102
Мухар-Шэбэрэй	77	86	—
Прибайкалиин	73	94	—
Хэжэнгын	70	67	—
Баргажанай	69	71	—
Баунтын	68	36	—
Хориин	65	88	55
Яруунын	63	57	—
Республика бүхыдөө	91	88	95

ЗАҺАБАРИЛГАНЬ УНЖАГАЙРШОО

тыень бэлэн болгоодүй байһаар. Харин хүршэ совхозой механизаторнууд энэ худэлмэреэ үнэгэрһэн жэлэй ноябриин 20-һоо эхилэх һэн. Эдэнэр һайнаар түхеэрэгдэһэн мастерской үгы, тиихэдэ хүүзэншэн гагнууршан хосёһоо ондоо тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд энэ хэрэгтэ табигдаагүй. Механизаторнууд бүхы худэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр хээ, бүтээгээ. Шергинэйхид хэды тулюур байдалтайшье һаа, эдэ дутуу дундэнүүдаа усадхахын түлөө нилээд оролдолго гаргаһан байна. Тэдэнэр гээгдэлһээ гараха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ. Мүнөө орооһо хуряадаг комбайнуудаа заһабарилжа дүүргэхэнь. Байгшэ оной апрелиин 1-дэ түс ажахынхид бүхы техникээ бэлэн болгоод байба.

Харин Байгал-Худариин совхоздо һүүлэй дүнгөөр К-700 түхэлэй тракторай үшөө 4 плуг заһабарилагдаагүй байһаар. Хартаабха таридаг түхеэрэлгэнүүд мүн лэ бэлэн болгогдоодүй. «Кировец» тракторай хэрэгтэй дүрбэн тракторай хоёрынь мотооргүй. Хүсэ ехэтэй энэ түмэр агтануудаа хабарай тарилгын үедэ газар хахалхаар табигдаха юм. Иимэ байдалыень хараад байхадаа, хабарай тарилга хүрэтэр эдэнэ заһабарилжа үрдихэ гээшэ гү гэжэ һанагдаа һэн.

Совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир П. П. Орловтой үүлзэжа хөөрэлдэхэдэмнай:

— К-700 түхэлэй тракторнуудаа хабарай тарилгын эхилтэр заһабарилжа дүүргэхэбди. Миниий отрядай иимэ түхэлэй тракторнууд жэл бүхэндэ газар хахалалгада хабаадуулагдадаг. Манай хүүднай дүй дүршэлөөр баян юм. Тиимэһээ бүхы байһан түмэр агтануудаа бэлэн болгожо шадахабди,— гэжэ тэрэ һанаа амархаараа хэлэбэ.

Иимэ найдамтай харюу дуулахадаа, энэ талаар эдэнэрэй амжалта туйлаха байһандань нэгэшье һэжэг түрэбэгүй. Тэд плугуудаа яаха юм?

— Харин энэмнай ехэл хүндэхэн асуудал болонхой,—гэжэ МТМ-е даагша В. У. Шабановтой хэлэнэ.— Плугуудай стойкануд, корпусуудгүй байһаарбди. Эдэ бүгэдые «Сельхозтехникын» отделенидэ хэһэн захилнай бүтэнэгүй. Тэдэнэй бии болоходонь, плугуудаа заһабарилжа дүүргэхэбди.

Тус ажахы ганса иимэ дутагдалтай бэшэ, мүн орооһонойнгоо комбайнуудые бэлэн болгохо үшөөл үды. Мүнөө 29 комбайнай оройдоол 18-ниинь заһабарилагдаһан тоотой. Үлэгшэ 11 комбайн ходовой частиин, коробкын, шнегэй үгы дээрэһээ заһабарилагданагүй. Эдэнэр абаһан социалис уялгынгаа ёһоор бүхы комбайнуудаа апрелиин 1 болотор бэлэн болгожо шадахагүй байна.

— Энэ һарын дуурһатар хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилга хэхэ машина, техникээ заһабарилжа дүүргэхэ ёһотойбди. Харин комбайнуудаа июниин 15 хүрэтэр бэлэн болгобоо, һайн. Саг үшөөл бии,—гэжэ ахамад инженерэй уялгые дүүргэгшэ нүхэр Карпов мэдүүлбэ.

Саг үшөөл байнал даа. Тэд механизаторнуудай хабарай үедэ тарилгада хабаадуулагдаха ха юм. Орооһоной комбайнуудые заһабарилха сулеөтэй хүн байхагүй гэжэ мартаха ёһогүйбди. Заһабарилагшад үшөө поли дээрэ худэлгэгдэжэ байһан техникые хангаха уялгатай. Аяар июниин тэн болотор комбайнууд заһабарилагдангүй байбал, ехэл муу ааб даа. Саашань болзорыень хойшолуулха аргагүй ха юм.

Байгал-Худариин совхозой теряашад район доторсо баян урагса үргүүлдагаараа яһала суутай. Нёдондошье тэдэнэр муу бэшэ урагса хуряажа, гүрэн түрэдөө дүн хамта 7499 центнер орооһо түшаахадаа, түсэбөө хоёр дахин үлүүгээ һэн.

Энэ жэлдэшье ажахын механизаторнууд үндэр урагса абаха зорилготой. Тэд хабарайнгаа тарилгада иимэ муу бэлэдхэлтэй байһыень халглаламаар.

«Хабарай үдэр жэлые тэжээдэгэ» гэжэ арад зон хэлсэгшэ. Тэрэниие эндэхи механизаторнууд мартаха ёһогүй.

С. ЧАЙКИН,
«Байкальские огни» газетын редакциин худэлмэрилэгшэ.

Кабанскын район.

СОЁЛОЙ ҮДЭРНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

СССР-тэ үнэргэгдэжэ байһан ВНР-эй соёлой үдэрнүүдэй программедa арадай Венгриин искусствын бүхы зүйлнүүд оруулагданхай. Фашизмһаа ороной сүлөөлэгдэһөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ харалга совет хүнүүдэй анхарал татана, һонирхол үүсхэнэ.

Апрелиин 3-да СССР-эй Гүрэнэй уран зурагай галерей хүнүүдые хэдэн выставкэдэ уриба. Экспозициннуудай нэгэндэ табигдаһан фото-зурагууд түүхын бодото гэршэ баримтанууд болоно. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй, Венгриин патриодууд - интернационалистнууд дайн хамтын тэмсэл тухай тэрэ хөөрэнэ.

Дайнай һүүлэй үеын ВНР-эй уран зурагай ажабайдал скульптор Й. Шомодиин нэрэтэй нягта холбоотой юм. Томо ехэ зохёолнуудай автор бүтээлнүүдээ эндэ табижа харуулна.

Энэ үдэр Москвагай консерваториин Ехэ зал соо Венгриин болон ородой классигуудай, хоёр ороной мүнөө үеын композиторнуудай зохёолнууд соностоһон байгаа.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Партийна болон совет органуудта удаан саг соо ашэ үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Иван Давыдович **Черняковые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнэба.

* * *

Удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэнэнтэйнь дешарамдуулан, Улаан-Удын ТЭЦ-эй барилгын управлениин начальник Эдуард Акимович **Лобынцевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

КПСС-эй XXVII съездые угтуулан

БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР, ШАНАРТАЙГААР...

Манай леспромхозой парткомоо ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулжэ, тэрэнэй үрэ дүнгүүдые саг дарыдань согсолон гаргадаг, олоной хараада табидаг гуримтай юм. Тиихэдээ үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлхын, һайн шанартай продукци гаргахын тула бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Илангаяа мүнөө Агууехэ Илалтын 40 жылэй ойн баярай ба КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ манай коммунистнар нэрэ алдараа дээрэ үргэн, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллан ябана. Социалис мүрысөөнэй манлайда ябагшадай тоодо модо зөөдэг автомашинын экипажай гэшүүд эсэгэ хүбүүн хоёр—И. Иванов, А. Иванов гэгшэд ороно. Тиихэдэ үшөө Михаил Иванов гэжэ Александрай дүү, комсомолой гэшүүн аба, аха хоёртоёо сугтаа ажаллана. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта бэедээ даажа ябаһан оньһон техникээ бүрин бүтэнөөр ашаглажа шадана. Тэрэшэлэн Юрий, Анатолий хубүүдэйгээ сугтаа хүдэлдэг коммунист Владимир Николаевич Пелко гэгшын мэдо зөөдэг машинын экипаж мүн лэ эрхим бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байнхай. Эдэнэй экипаж январь-февраль һаранууд дай даабариие 114 процент дүүргээ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 372 кубометр модо зөөһэн байна.

Манай леспромхозой коллектив ой модо бэлэдхэхэ, зөөхэ, товарна продукци гаргаха үнгэрһэн дүрбэн жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэжэ шадаа юм. Мүн энэшье жэлдэ амжалтануудаа улам арьбадхажа, урагшатайгаар ажаллана. Энэ хэрэгтэ Бага-Хүрбын, Тээгдын ой модо бэлэдхэлгын пунктнуудай коллективүүд горитой хубитаяа оруулна. Илангаяа Бага-Хүрбын модо бэлэдхэдэг пунктын Михаил Мартыновай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүдэй габьяа ехэ. Тэдэнэр Илалтын 40 жылэй ойн баярай үдэр болотор модо бэлэдхэхэ табан жэл 6 һарын даабари дүүргэхэ гэһэн уялгатай. Бригадын гэшүүд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэжэ, үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр районой чемпионой нэрэ эзэргэдэ хүртэһэн юм. Мүнөөшье энэ нэрэсэ алдахагүйе оролдоно. Иигэжэ леспромхозой дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үүсхэлшэд шэн зоригто ажалаараа олоной дундаһаа шалгарна.

Тэрэшэлэн энэ пунктын Геннадий Слеповэй модо бэлэдхэдэг бригадын гэшүүд баһал мүрысөөнэй түрүү эзэргэдэ жагсана. Үнгэрһэн хоёр һарын даабари 113,9 процент дүүргэгдэ. Гэхэтэй хамта хүн бүхэниинь үдэрэй туршада түсэбэй ёһоор 11 кубометр модо бэлэдхэхэ аад, тэрэнээ 16,3 кубометртэ хүргэбэ. Тэдэнэй ажал хэрэгүүд тухай «Сахилгаан» болон «Дайшалхы хуудаһануудта» бэшэгдэнэн байха.

Үнгэрһэн жэлэй туршада леспромхозой мастерска участогуудай дундаһаа коммунис ажалай ударник Федор Куприяновай хүтэлбэрилдэг коллектив онсо шалгаран, район дотороо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райком болон арадай депутадуудай райсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө бэлэй. Байгша оной үнгэрһэн хоёр һарын туршада мүн лэ даабаринуудые муу бэшээр дүүргэнэ.

Модо бэлэдхэдэг бригадынуудай амжалтатай ажалдань бульдозеристнүүдэй оруулдаг хубита ехэ байдаг. Жэшээнь, парткомой гэшүүн, үнинэй механизатор Владимир Мякотин нүхэд Слепов, Мартынов гэгшэдэй бригадануудай бэлдэһэн модо ябталха, харгы гаргаха, талмай сэбэрлэхэ хүдэлмэри дүүргэдэг уялгатай юм. Тэрэнээ саг болзортонь, һайн шанартайгаар бүтээжэ шададаг. Нүхэр Мякотин үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгөөр түрүү һуури район дотороо эзэлжэ, чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн, районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна. Мүнөө тэрэ үдэр бүриингөө даабари 120—125 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Леспромхозоймнай ажалай бүтээсэ транспортна участогай коллективэй хүдэлмэриһөө бага бэшээр дулдыдадаг. Эндэ үйлэдбэри дээрээ үльгэр жэшээ харуулдаг модо зөөдэг автомашинануудай экипажнууд олон. Тэдэнэй тоодо Николай Белых, коммунист Юрий Вахрушев, Виктор Жилин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг коллективүүд оролсоно. Эдэмнай түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабаринуудые үни хада дүүргээд, ерэхэ табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ ябана. Тэдэнэй нэрэ хүндын түлөө ажалай алдар солын улаан тугууд үргэгдэһэн, ханын газетэдэ бэшэгдэһэн, нютагай радиогоор дамжуулагдаһан байна.

Леспромхозой дирекци, парткомоо болон профкомоо мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, илагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ 310 мянган кубометр модо зөөхэ түсэбөө декабрь һарын 27 болотор дүүргэжэ, жэлэй дүүрэтэр даабариһаа гадуур 3 мянган кубометр модо тушааха гэһэн уялгатайбди. Гадна продукциингаа өөрынь үнэ сэн 0,5 процент хямдаруулжа, 17,5 мянган түхэриг алмахэ гэһэн зорилго урдаа табинхайбди. Гадна түлишэ, тоһодолгын материалнуудые алмажа, тэрэнэй ашаар хоёр үдэрэй туршада оньһон техникээ хүдэлгэхэ хүсэлтэй.

Мүнөө манай партийна организацин гэшүүд ажалай үйлэдбэриин түрүү эзэргэдэ ябаха зуураа, бусадта һайн жэшээ харуулжа, түрэл Коммунис партиингаа XXVII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

В. ЗОЛОТАРЕВ,
Хориин районой Хүрбын леспромхозой парткомой секретарь.

«ЛЕНЭ-БАЙГАЛ... ГАБШАГАЙ УЧАС...

Түмэр харгые электрижүүлэх гэзэшэ мүнөөдэрэй гол шухала асуудалнуудай нэгэн мүн болоно. Эхэ орон доторнай жэл бүри олон мянган километр зайда түмэр харгы электрижүүлэгдэжэ, хүсэтэ электровозууд хурдан түргэнөөр гүйлгэлдэжэ, бага гаргашатайгаар ехэ ашаа зөөдэг байха юм. Хираад үзыт даа. Байгша ондо орон доторнай 1478 километр түмэр харгы электрижүүлэгдэхэр харааладгана. Тэрэ тоодо БАМ-ай харгы электрижүүлэгдэжэ эхилбэ. Энэ жэлдэ Ленэ мүрэнэй эрьһэнэ Байгалай хойто эрье хүрэтэр 346 километр харгы электрижүүлэх гэһэн зорилго табигданхай.

Энэ тон харюусалгатай, хүндэн бэшэ ажалые Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой», «ЛенаБАМстрой» гэжэ барилгын томо, суута трестнүүдэй хүдэлмэришэд эхилэнхэй. Сибириин суута Ленэ мүрэнэй эрьһэнэ Байгалай хойто эрье хүрэтэр утаһа татаха бахананууд тодхоодоно, электрын элшэ хүсэ хубааха подстанцинууд хабсаргадана.

Буряадай участогай хүдэлмэришэд 57 километр түмэр харгы электрижүүлэх юм. Байгалай 7 километр ута тоннелиие сүм электрижүүлэх илангаяа харюусалгатай ажал бэлүүлжэ байна. Ленэнээ Байгалай хойто эрье хүрэтэр «Трансэнергомонтаж», «Транссигналстрой», «Транссвязьстрой», «Сибмонтажавтоматика» болон бусад барилгын организацинуудай коллективүүд барилга хэжэ, габшагай ажалай участогые байгша ондо ашаглалгада тушаажа, хүсэтэ электровозуудые энэ харгыгаар ябуулхын тула яһала оролдожо байна. Гэбэшье дутагдалнууд эндэ ехэ олон. Холын хото городуудһаа, БАМ-ай участогуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэдэй, хүдэлмэришэдэй байха байра дуталдана. Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд участогууд дээрэ үсөөн харагдадаг. Халуун эдэ бэлдэхэ столово, пунктнууд үгы байнаа.

Һаяшаг «Нижнеангарсктрансстрой» трестдэ суглаан үнгэгдэжэ, шангахан хөөрэлдөөн болобо. Энэ суглаанай хүдэлмэридэ барилга-хабсаралгын поезднуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, партийна болон профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, габшагай ажалай участок дээрэ үзэгдэдэг дутагдалнуудые сүм усадхажа, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ, үйлэдбэриин, технологическа, ажалай журам улам шангадхаха гэһэн шиидхэбэри баталан абаа. Энэ шиидхэбэриин дүүргэлтые трестын партком, профком хинан шалгаха, саг зуурын тодорхой хэмжээ абахаар уялгалагдаба.

Дабааннаа Байгалай хойто эрье хүрэтэр асари ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Үдэр хоногой ошохо тума эндэ хүдэлмэришэдэй тоо олошорно. Эдэнэр электролини татаха бахананууд тодхоно, түмэр замай разъезднуудые, станци, вокзал, депонуудые барина, хэлхэ холбооной лини татаха. Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй хэхэ юумэ гэжэ захаа хизаргүй ехэ юм. Эдэнэр байгша ондо 500 ехэ, бага объектнүүдые саг үргэлжын ашаглалгада тушааха даабаритай. Эдэ бүхы объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаажа, гүрэнэй даабари болзортонь ашаглалгада тула Буряадай участогай хүдэлмэришэд үдэр бүхэнөө ашэ үрэтэйгөөр хэрэглэхэ болоно бшуу.

Энэ талаар барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын коллектив муу бэшэ үрэ дүн туйлана гэзэ' һанагдана. Тус поездын үнинэй түрүү хүдэлмэришэд Виктор Зимбурскиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив илангаяа һайнаар хүдэлжэ, бэшэндэ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр электролини татаха тон харюусалгатай ажал бэлүүлнэ, халаан бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэнэ.

— Апрель һарын дүүрэтэр 15 километр зайда электролини татахаар шиидэнэйбди, татахашье байхабди,—гэжэ В. Зимбурский мэдүүлнэ. Хүдөр томо бэтэй энэ хүдэлмэришэн хододоо эрхим һайнаар хүдэлжэ, олоной дунда хүндэтэй болонхой. БАМ-ай барилгада олон жэлэй туршада хабаадалсажа, Хойто Байгалда Солнечный гэжэ поселок бодхолсоо. Мүнөө Байгал хүрэтэр харгы электрижүүлэлсэжэ баина. Бригадын 25 гэшүүд мүн лэ дүршэл шадабаритай залуу хүдэлмэришэд. Эдэнэр бахананууд тодхоно, электролини татана.

— Бидэ өөрынгөө участогта 1217 бахана тодхохо даабаритайбди. Жэлэй эхинһээ 600-ечь тодхоод байнабди. Май һарада гэхэ гү, али Агуу Илалтын 40 жылэй ойн урда тээ Северобайкальск хүрэтэр бүхы бахананууд тодхожо, электролини татахаар уялга абанхайбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бригадымнай гэшүүд хаба шадалаа гамнаһгүйгөөр ажаллажа байна, — гэжэ бригадир Виктор Зимбурский хүдэлмэришэн нүхэдөө магтана.

Бригадынь гэшүүд Павел Демков, Николай Корявин, Вячеслав Кривонос, Михаил Заиц болон бусад гранит шулуу, хэзээдэшье гэдэдэггүй газар үрэмдэн малтажа, электролиниин бахана... лини татаха... доо үлүүлэн... гадын коллек... Северобайкальск... рилга хэжэ б... ришэдэй дунд... «ГлавБАМстрой»... грамотаар... түхэриг мүнгэ... бэлэй.

— Бидэ то... участок дээрэ... Муугаар хүдэлжэ... гүй бшуу даа... Северобайкальск... мэр харгы эле... бди. Бидэ Таш... энэ ажал хэхэ... бди. Ажалайнь... дые Илалтын... сүм зорюулна... Зимбурский б... лэнэ.

Иимэ бэрхэ... энэ габшагай... дээрэ яһала... Ажалай Герой... риин хүтэлбэ... коллектив С... станциие хүрэ... хэжэ эхилбэ. Б... гын 581-дэхи... нуудай хүдэлм... барилгада хаб... битаяа оруулна... Байгал» гэһэн... участок дээрэ... орьёлон бусе... элдэб олон б... зоримгойгоор... бүриин даабари... гэхын тула... оролдоно. Мү... сые, барилгын... БАМстройн... бай гэшүүд ер... нан шалгажа, ... һалөмжэ хүрэ... нуудые усе... Буряадай уче... шэд байгша... Байгал хүрэтэ... электрижүүлэх... ашаглалгада... бүхы хүсэ ш...

—Бидэнэр... салгатай даабе... рэнь бэелүл... XXVII съездэ... гэр үгтаа... Даалгагдаһан... мэдэхэ хүдэлм... нерно-техническ... тэд Буряадай... яһала олон. Э... хэмжээнэй... хэ, хэхэшье... рэнэй даабари... рэнь бэелүлэ... арга боломожо... жа эхилэзбди... лективүүдэй... тэ табигдана... биһан зорилго... хэбди, — гэ... Революциин о... ангарсктрансст... эрхилэгшэ, С... Герой Ф. В. Л... дүүлнэ. Суу... үгэдэ этигэхэ...

ЗУРАГ ДЭ... скиин бриг... дүүнэр Леон... ковууд.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА-85

ХАНГАЛГЫН АЛБАНҺАА ДУЛДЫДАХА

Манай республикын ажахынууд техническэ талаар ехэл һайнаар зэбсэгжэнги. КПСС-эй ЦК-гай майн (1965 он) Пленумнөө хойшо колхоз, совхозуудэй машинануудай тоо хоёр дахин олошороо, тэдэнэй хүсэниинь дүрбэ дахин ехэ болоо. Эдэ бүхы техникые ашаг үрэтэйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, тэдэниие удаан бөгзорто ашаглажа, хүдөө ажахын машина, трактор, комбайнуудһаа улам ехэ аша үрэ абадаг болохо гээшэ гол шухала зорилго мүн.

Машина, техникые удаан болзорто ашаглаха, тэдэнэй һаатаха ушарые усадхаха хэрэгтэ ажахынуудай инженерно-техническэ албан, тэрэ тоодо МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэд сэхэ харюусалгатай. Ажалаа зүбөөр эмхидхэн ябуулбал, хүдөө ажахын техникэ аша үрэ ехэтэйгээр ашаглагдаха байна бшуу.

Һайнаар заһабарилагдаһан трактор, комбайн болон бусад машина удаан саг соо, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэдэг юм. Ушар тиимэнээ эдэ бүгэдые һайнаар бэлдэхэ гээшэ ажахынуудай оньһожоруулгын цехэй коллективүүдэй мүнөөдэрэй гол зорилго болоно.

Республикын олохон колхоз, совхозуud хүдөө ажахын техникэ заһабарилга дээрэ бригадно-узловой онол арга үргэнөөр хэрэглэжэ, бүхы байһан машина, түхеэрэлгэнүүдээ һайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар бэлдэдэг заншалтай юм. Тарилгада хабаадуулагдаха техникэ, трактор болон комбайнууд МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр заһабарилагдаха ушартай.

Ажахы бүхэн энэ хэрэгые шухалада тоолон, техникэ бэлэн болголгодо шадаал һаа мастер-заһабарилагшадые, слесарьнүүдые олоор табиха ёһотой. Эдэ бүгэдые МТМ-е даашанар эрхилхэ болоно. Иигэжэ тэдэнэр ажахын тоосоогоор хүдэлжэ, урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлхэ ёһотой.

Колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци квартал бүхэндэ, оньһожоруулгын цехэй, тэрэ тоодо техникэ заһабарилха, харууһалха албанай ажал хэрэгтыень хаража үзэхэ, үнгэрһэн хугасаа соо хэнэн хүдэлмэриинь түсэбтэйнь сасуулжа, тодорхой тобшолол хэхэ, хэды шэнээн материал, запчасть болон элдэбэн зөөри гаргашалагдааб гэжэ элирхэйлхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ ажалаа ябуулаагүйдэ, механизаторнууд техникэдээ, тоһо-түлишэдөө, запчастьдаа гамтайгаар хандэхагүй байна бшуу. Энэ албанай хүдэлмэришэдэй ажалайнь түлбэри эдэ бүгэдэбөө сэтэ дулдыдаха жэшээтэй. Мүн лэ тэдэнэр хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулһандаа нэмэлтэ түлөөһэ, түсэбөө үлүүлбэл, шагнал абаха ёһотой. Эдэнэрэй түсэбтэ даабаринь хадаа ажахын машинно-тракторна паркые харууһалалга болоно. Тусхайлан хэлэхэдэ, трактор, комбайн болон хүдөө ажахын бусад машина заһабарилха, техническэ талаар хангаха асуудал юм. Тоһо-түлишэ, мүнгэ зөөри, запчасть гамнажа гаргашалхада, албанай хүдэлмэришэдтэ мүнгэн шан үгтэхэ зэргэтэй.

Оньһожоруулгын цехэйхид техникын хэр зүбөөр ашаглагдажа байһан тухай саг соонь шалгаха уялгатай. Эбдэржэ һаатаһан машина ба техникые поли дээрэнь заһабарилха ёһогүй. Эбдэрһэн техникые МТМ асарха, тэдэниие колхозой правленийн, совхозой дирекцийн байгуулһан тусхай комисси шалгажа үзэхэ эрилтэтэй. Хэрбээ муу шанартайгаар заһабарилагдаһанһаа болоожо эбдэрһэн һаань, энэнь оньһожоруулгын цехэй хүсөөр усадхагдаха ушартай. Муугаар ашаглагдаһанһаа гү, али тарягн ажалай цехэй, механизаторай техническэ харууһанай мууһаа байбал, ажахынуудай инженерно-техническэ албанай хүсөөр заһабарилга хэгдэхэ ёһотой. Иигэжэ бүхы юумэндэ эзэн ёһоор хандахада, механизаторнуудай, мүн бусад албанай ажалынь нилээд гуримшуулагдаха байна бшуу.

Республикын колхоз, совхозуудай инженерно-техническэ албанай мүнөөдэрэй гол зорилго хадаа хабарай тарилгадаа хабаадуулагдаха машина, техникые һайн шанартайгаар бэлдэхэ, газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ хүдэлмэриие агротехническэ болзорто бэелүүлхэ хэрэг болоно. Тэд республика дотор һүүлэй мэдээгээр 5 процент плуг, 5 процент сеялкэ, 8 процент культиватор бэлэн болгогдоодуй байнаа. Тиихэдэ бүхы тракторай 85 процентнь заһабарилагдаа, хүсэ ехэтэй К-700 түхэлэй тракторнууд запчастьнуудай олоод дуталдаһан дээрэнээ эдэ түмэр агтануud график соогоо бэлэн болгогдоогүй. Баргажанай, Хурамхаанай, Захаминай, Яруунын районуудай колхоз, совхозуud иимэ түхэлэй тракторнуудые заһабарилха хүдэлмэреэ ехэл унжагайрууланхай.

Техникэеэ үглөө — мүнөө хабарай тарилгада хабаадуулхаар бэлэн болгоһон ажахынууд үсөөн бэшэ. Энэ талаар Сэлэнгын, Хориин, Загарайн, Зэдын, Бэшүүрэй районууд газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ түхеэрэлгэ болон техникээ заһабарилжа, гүйсэд дүүргэнхэй.

Энэ харюусалгатай хаһын эхилтэр бага саг үлэбэ. Тэд бэлэн болгогдоодуй техникэ үшөөл олон байнаар. Эдэниие гүйсэд заһабарилхын тула эршэтэй шангаар хүдэлжэ, бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдээ заһабарилжа дүүргэхэ зорилго механизаторнуудай урда табигдаха ушартай.

Саашань эдэ бүхы олон тоото оньһон техникые зүбөөр харууһалха, техническэ талаар хангаха асуудал шидхэгдэхэ болоно. Энээниие нэн түрүүн ажахынуудай инженерно-техническэ албан бэелүүлхэ ёһотой. Энэ асуудал алишье талаараа зүб, холын хараатай хэрэг мүн. Тэд тэрэниие бэелүүлхын тула ажахы бүхэн полевой станууудтаа техническэ харууһалалгын пунктнуудые байгуулха ушартай. Харин Госкомсельхозтехникынхид тэндэнь хэрэгтэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые тодхожо үгэхэ уялгатай. Олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгэй шухала байһыень ойлгодоггүй. Энэ асуудалые шидхэхээр саг хүрэжэ ерээ гэжэ һанагдана.

Республикын Госкомсельхозтехникэ нэгэдэл колхоз, совхозуудай трактор, машинануудые запчастяар хангаха уялгатай гээшэ ааб даа. Тэд энэ хэрэг мүнөө болотор үшөөл хабаадуулагдаха машина, техникые һайн шанартайгаар бэлдэхэ, газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ хүдэлмэриие агротехническэ болзорто бэелүүлхэ хэрэг болоно. Тэд республика дотор һүүлэй мэдээгээр 5 процент плуг, 5 процент сеялкэ, 8 процент культиватор бэлэн болгогдоодуй байнаа. Тиихэдэ бүхы тракторай 85 процентнь заһабарилагдаа, хүсэ ехэтэй К-700 түхэлэй тракторнууд запчастьнуудай олоод дуталдаһан дээрэнээ эдэ түмэр агтануud график соогоо бэлэн болгогдоогүй. Баргажанай, Хурамхаанай, Захаминай, Яруунын районуудай колхоз, совхозуud иимэ түхэлэй тракторнуудые заһабарилха хүдэлмэреэ ехэл унжагайрууланхай.

Техникэеэ үглөө — мүнөө хабарай тарилгада хабаадуулхаар бэлэн болгоһон ажахынууд үсөөн бэшэ. Энэ талаар Сэлэнгын, Хориин, Загарайн, Зэдын, Бэшүүрэй районууд газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ түхеэрэлгэ болон техникээ заһабарилжа, гүйсэд дүүргэнхэй.

Энэ харюусалгатай хаһын эхилтэр бага саг үлэбэ. Тэд бэлэн болгогдоодуй техникэ үшөөл олон байнаар. Эдэниие гүйсэд заһабарилхын тула эршэтэй шангаар хүдэлжэ, бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдээ заһабарилжа дүүргэхэ зорилго механизаторнуудай урда табигдаха ушартай.

Саашань эдэ бүхы олон тоото оньһон техникые зүбөөр харууһалха, техническэ талаар хангаха асуудал шидхэгдэхэ болоно. Энээниие нэн түрүүн ажахынуудай инженерно-техническэ албан бэелүүлхэ ёһотой. Энэ асуудал алишье талаараа зүб, холын хараатай хэрэг мүн. Тэд тэрэниие бэелүүлхын тула ажахы бүхэн полевой станууудтаа техническэ харууһалалгын пунктнуудые байгуулха ушартай. Харин Госкомсельхозтехникынхид тэндэнь хэрэгтэй технологическа түхеэрэлгэнүүдые тодхожо үгэхэ уялгатай. Олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгэй шухала байһыень ойлгодоггүй. Энэ асуудалые шидхэхээр саг хүрэжэ ерээ гэжэ һанагдана.

Республикын Госкомсельхозтехникэ нэгэдэл колхоз, совхозуудай трактор, машинануудые запчастяар хангаха уялгатай гээшэ ааб даа. Тэд энэ хэрэг мүнөө болотор үшөөл шидхэгдээгүй байнаар. Тусхай фондоор ерэһэн запчастьнуудые сэхэ ажахынуудта эльгэхэ тушаа оло дахин хөөрэлдэгшэбди. Тэд энэ шухала хэрэг мүнөө болотор шидхэгдэнэгүй.

Үбэлэй үедэ тракторнуудые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ шухала болонхой. Жэшээнь, хүсэ ехэтэй түмэр агтануud дүлаан байраар хангаха асуудал дары шидхэгдэхэ ёһотой.

Ажахынуудай хүтэлбэрилгэшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгада хабаадуулагдаха техникые хэрэглэхын хажуугаар тэрээндэ хүдэлхэ кадрнууд гүйцэтгэхэй анхаралаа хандуулха уялгатай. Мүнөө хаа хаанагүй механизаторнуудые шэнээр бэлдэхэ, мүн мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курсанууд программаа дүүргэжэ, шалгалтануудые үнгэргэжэ байна.

Мүнөө ерэжэ байһан шухала кампани — хабарай тарилгые эрхим һайнаар угтахын, мүн үнгэргэхын тула юун хэрэгтэйб гэхэдэ, бии байһан тракторнуудаа заһабарилха хэрэг болоно. Хэрбээ һайн шанартайгаар бэлдэгдэнэн тракторые тусхай мэргэжэлгүй хүн жолоодобол, ямаршье амжалта түйлахагүй. Ушар иимэнээ кадрнуудые бэлдэхэ гээшэ тэн шухалада тоологдоно.

Хүдөөгэй залуушуулые механизаторай мэргэжэлдэ һургаха, механизаторнуудай мэргэжэл шадабариюнь дээшэлүүлхэ, тэдэнэртэ ажалай болон ажаһуудалай зохид эрхэ байдал олгохо талаар республика дотор, колхоз болон совхозуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой.

Хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ газар тарялан эрхилхэ зональна гурим онсо һуури эзэлхэ зэргэтэй. Энэ харюусалгатай хүдэлмэриие эхилхын урда тээ бүхы агрогадуудаа гүйсэдөөр бэлдэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлэй хабарые гүйсэд һайнаар угтаха гээшэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, республикын тарялашэд байгша ондо үндэр баян үзэгаса ургуулжа, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха байһандань, нэгэшье һэжэг түрэнэгүй.

Б. ШИРИПНИМБУЕВ,
республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша инженер-механик.

Совет орон дотор

БЕЛГОРОД. М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ эндэхи колхозой тарялашадай ажалай туйлалтанууд областьһоо холо гадуур мэдээжэ юм. Бүри нёдондо декабрь һарада хүдөө ажахын бүхы янзын продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ хүдалдахэ талаар түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэнэн тухай ажахын ажалшад мэдэсээ һэн. Энэ табан жэлэй эхинһээ хойшо ажахын олзо доход нэгэ хахад дахин дээшэлжэ, 1984 ондо ашаг олзонь 8 миллион шахуу түхэриг болоһон байгаа.

Эдэ бүхы туйлалтануудта колхозой түрүүлэгшэ, мүнөө Социалис Ажалай хоёр дахин Герой В. Гориной хубита багa бэшэ юм. Нютагайхидынь энэ үндэр нэрэ эзэргэрнь тэрэниие халуунаар амаршалһан байна. —Василий Яковлевич 25 гаран жэлэй туршада тус ажахые толгойлжо байнхай. Мүнөө хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи түрүү дүй дүршэлэй ёһотой һургуули болонхой, — гэжэ колхозой парткомой секретарь В. Карпенко хэлэнэ. —Тэрэ бүхы шэнэ, түрүү юумэндэ ехэ анхаралтайгаар хандадаг, тэрэниие нэбтэрүүлхые оролдодог. Жэшээлбэл, область дотор эгээ түрүүлэн манай колхоздо В. Гориной үүсхэлээр бригадна подряд найман жэлэй саада тээ нэбтэрүүлэгдэһэн байгаа. Мүнөө энэ гурим хаа хаанагүй нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Колхозой түрүүлэгшэ тосхоной социальна хүгжэлтэ тухай онсо анхарал табидаг. М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ колхозой түб бууса Боссоновкодо барилгануудынь эрхим һайнаар түхеэрэгдэнхэй юм. Колхозинууудай болбосон түхэлтэй шэнэ гэрнүүдтэй үйлсэнүүд, соёлой байшан, һургуули, магазинууд, тамаралгын бассейнтэй хүүгэдэй комбинат нюдэ баярлуулдаг. Гэрнүүдтэнь газ, уһан оруулагданхай, түбэй газарһаа дулаасуулагдадаг.

— Колхозой ажалшад бүхы янзын продукцяар байгша оной даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ зургаан жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй, — гэжэ В. Горин хэлэнэ. —Намда Геройн нэрэ эзэргэ хоёрдохёо олгоһон ушэр гансал миниий бэшэ, харин бүхы коллективэй ажалые үндэрөөр сэгнэлгэ мүн болоно. Тиимэ дээрэһээ урагшаа, шэнэ зорилгонууд тээшэ дабшахал хэрэгтэй.

(ТАСС).

ХАРАА ТҮСЭБЫНЬ ЕХЭ

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада «50 лет Октября» колхоздо 8 бүлин байха шэнэ гэрнүүд бариндаа. Тэрээнһээ гадна 4 байра һэльбэгдэн шэнэлэгдээ, эбэртэ бодо малай хоёр байра бариндаа. Тиихэдэ колхозой түрхилгэ-тоһодолгын материалнуудай станци шэнээр түхеэрэгдөө.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлдэшье колхоз мүн лэ ехэ барилга хэхээр хараална. Жэшээлхэдэ, 2 байратай 2, нэгэ айлай байха 4 гэр бодхоогдохо байна. Гадна, эбэртэ бодо малай 2 байра, дархалгын мастерскойнууд түхеэрэгдэхөөр хараалагдана. Машина, трактор ба бэшэшье оньһон техникэ хадаглажа байхаар ехэ һарабша бариндаха юм.

— Барилгын талаар хэгдэхэ ажал колхоз дотор ехэ. Хүүгэдэй саадта залгаха, һургуулида теплицэ бариха хэрэгтэй, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ С. Ж. Ангархаев тэмдэглээ һэн. —Эдэнэй хажуугаар харгы барилгын ба заһабарилгыншье асуудалнууд гараадхиха юм. Унагайн һүнэй фермэ хүрэтэр һайн харгы хэрэгтэй юм. Сорог ба бэшэшье тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэй. Тосхон соо ариг сэбэрые сахиха гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялгань мүн. Нэн түрүүн айл бүхэн өөрынгөө газаахиие ариг сэбэрээр байлгаха зэргэтэй. Агууехэ Илалтын 40 жылэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, дайнай газаота баатараар унаһан хүбүүдэйнгээ дурасхаалда бодхооһон хүшөөнүүдые заһаха, шэнэлхэ, гоё болгохо шухала.

Вл. ГАЛСАНОВ.

Аха.

ХАБАРАЙ ГОРХОНОЙ ХАБАТАЙДА

Хагсуу, хүйтэн энэ үбэлдөө ехэ саһан оробо гээшэ. Мүнөө тэрэ саһан дээгүүр хабарай хорон һалхин үлеэнэ. Үдэрэй ута болохо, наранай дээрэ гараха тума бүри хүсэтэйгөөр һалхилдаг болоно. Тиигээд хабар үбэлэй хүйтэниие дэбажа, саһа мүльһэ хайлуулжа, һайрамай уһа бурьялуулна.

Мүнөөнэй сагай уларил шэчжэлэлтэгүй мэдээжэ: ороноймнай олохон газар нютагуудта хабарай уһан элбэгжэхэнь гээшэ. Һайрамай уһа алдуугүй адуулхадажал байха хэрэгтэй. Байгаалиие һэргээгшэ энэ уһанда баясадаг аабзабди. Тэд энэмнай заримдаа аюул, хохидолдошье ушаруулжа болодог. Тиимэнээ хабарай саг хүн зониие хододоо һэргэг байхыень баадхана.

Хабарай горходой шэнхинээтэ урасхалаар һонирхоходоо, энэмнай байгаалиин шэмэг байхаһаа гадна, аграрна экономикын шухала эрхэ нухэсэл мүн гээд мартаха ёһогүйбди. Ороной агууехэ эрдэмтэ К. А. Тимирязев тэрэ сагтаа энээндэ анхарһан юм. Манай үрэжэлтэ талха тарялашай газар дээрэ намарай уһа, илангаяа хабарай уһа барижа абаха, саһанай хайлахада гарһан һайрамай уһа тогтоохо гээшэ гол ехэ үүргэтэй байха болоно,—гээд тэрэ тэмдэглэһэн байна.

Тиибэшье түргэн урасхалтай гол горход, ехэнхидээ байгаалидаал мэдэлээ үгөөд, хүнэй дураар балайшье урдажа үгдэггүй. Үбэлдөө ороһон шииг нойтоной 60 процентнь (зарим нютагуудта бүришье дээшээ) газарта шэнгэнгүй урдан арилдаг гээд эрдэм шэнжэлгын баримтанууд гэршэлэн харуулна. Имагтал тала газарай зонодо жэлдээ шахуу ороһон, шииг нойтон (тарялашай ажалдэ түһа хэнгүйгөөр) һаладаг. Тиихэдээ энэ шииг нойтон тарялашай газарай хүрьһэнэй эгээл үрэжэлтэй хубиие угаажа абаашана. Заримдаа газарай нюруу гэмтээгдэжэ, жалга жааманууд бии болодог.

«Саһанай ехэдэ — хилээмэ талхан элбэгжэхэ». Энэ хадаа үни урданай, үнэн зүб, талха тарялашай ургасаар харагдаһан тэмдэг гээшэ. Хээрын саһанай эл

...ГАЛ» — ...УЧАСТ

баханануу... татаха дэ... үлүүлэн дүүрг... ин коллектив... еробайкальск... а хэжэ байн... эдэй дундаа... вБАМстройн... потаар шагн... риг мүнгэн ш... й.

Бидэ тон х... ток дээрэ х... гаар хүдэлжэ... бшуу даа. Б... еробайкальск... харгы электр... Бидэ Такси... ажал хэхээр... Ажалайнгаа... Илалтын 40... зорюулнабд... бурский баяр...

...имэ бэрхэ х... габшагай аж... рэ яһала олг... алай Герой А... н хүтэлбэрилг... ектив Сем... ции хүгжөө... э эхилбэ. Бар... 581-дахи, 60... дай худэлмэр... илгада хабаа... аяа оруулалс... гал» гэһэн габ... сток дээрэ х... ёлон бусална... эб олон бэр... имгойгоор... иин даабари... ын тула үнэн... лдоно. Мүрө... , барилгын ш... Мстройн» эм... гэшүүд ехэл... шалгажа, али... эмжа хүргэн... дые усадхах... яадай участо... д байгша... гал хүрэтэр... ктрижүүлхэ... эглалгада туш... ы хүсэ шада...

-Бидэнэр эн... татай даабари... ь бэлүүлх... VII съездые... р үгтаха... алгаһаан хэ... дэхэ худэлмэ... оно-техническ... Буряадай... ула олон. Эдэ... жөөнэй ажа... , хэхэшье б... эй даабари... ь бэлүүлхэ... эхилээбди. ... боломжо... ийгөөр хэрэглэг... ийлгэдэһэн про... , илангаяа ме... мүнөө үеын... ргүй. Һамар... , тангалай үб... гэхэ мэтэ эдеэ... ой продукт... ахэ ажахынууд... ганэ.

...Буратмежколхозэ... ой ажахы... ийдэлнууд ушар... ахозоуудай ой... ргалаһан лэ га... унагаагдана. ...ажэ ябуулга... ай шанартайгаар

...ҺАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

...ПУБЛИКЫН ОЙН БАЯЛИГУУДЫЕ САХИЛГЫЕ ...ОЛОН ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

...партийна органи... ...ирлигэ доро рес... ...дай депутадуудай ...шалгад Байгалай ...йгаалиин баяли... ...болон зүбөөр ...таар КПСС-эй ...шидхэбэринүүг... ЦК-гай, СССР-... ...дэй Советэй ...бэлүүлэн, эко... ...олон социальна ...бүдые дүүрг... ...шангаар тэм... ...ийнхын экономи... ...альна хүгжэлтэ... ...ийн баялгаалие... ...ийн баялигуудые ...лгэтэй таһаршаг... ...ботой юм. Эдэ... ...арадай ажахыда ...ундэһөөр, про... ...дукци ниитэ хэм... ...ецентны туйлаг...

...а КПСС-эй ЦК... Министрнүүдэй ...ллүүдые хүтэл... ..., республикын ...метскэ ажахын ...дэние бодото ...лүүлэ талаар го... ...жүүдые дүүргэ... ...ийн баялигуудые ...о ашаглаха хэм... ...но. Ой модоной ...ын удха шана... ...дооргоор сэгнэ... Байгалай ...гурбадахи груп... ...хидахи ба хоёр... ...удата оруулагдаа... ...аглалгын бүри ...тогтоогдоо. Ойдо ...модо унагааха, ...ийгөөр абаһан ...эгэрмэ ехээр ...абадал хоригдоо. ...о гүйсэд хориг... ...дэй-ажахын хэм... ...ийдай комплек... ...ийнэй үндэһөөр ...д нягта наринаар ...оо. Ойн 16 аж... ...ати, 66 лесниче... ...байгуулагдажа, ...ическэ үндэһэ ...ийгөөр бэхижүү... ...ушар ой модо ...ийн баялигуу... ...ийн хойноһоо ...ийнгалые һайжа...

...дөр предприятин... ...ийгаар хараалаг... ...ые ашаглагдые ...Модо болбосо... ...ийн баялигуудые ...ийн продукциин ...эн һургаруй дээ... ...ийгөөр хэрэглэг... ...ийлгэдэһэн про... ...ор, илангаяа ме... ...эмр мүнөө үеын ...ийсанагүй. Һамар, ...ыг, тангалай үб... ...ийн продукт... ...ийлгэхэ ажахынууд ...ганэ.

...Буратмежколхозэ... ...ийн ажахы... ...ийдэлнууд ушар... ...ийлгэдэһэн лэ га... ...ийн патологическа шэнжэлгэ ...ийн үе үе болоод үнгэргэхэ.

4. Буряадай АССР-эй Һүдөө ажахын министерство, арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүдэй гүйцэтгэлнүүдэй ...ийн ажахыда хэрэглэлгэ ...ийн ажахыда хэрэглэмээр болгоод, гүрэнэй ой модоной жасада саг болзортонь бусаалгын хоинохоо үрэ нүдөөтэй хиналта тогтоохо. Хэрэглэгдэжэ дүүргэгдэһэн карьернүүд дээрэ модо һуулгаха хүдэлмэри ябуулха. Ой модоной хорото шумуулнуудай бии болодог гуламтануудые усадхаха хэмжэнүүдые баталан абаха, ой модоной патологическа шэнжэлгэ үе үе болоод үнгэргэхэ.

4. Буряадай АССР-эй Һүдөө ажахын министерство, арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүдэй гүйцэтгэлнүүдэй сэдхэхэ комитедүүд ниимэ даабаринуудые бэелүүлэх гэбэ:

1985 онһоо эхилжэ, севооооородуудай полинуудай захаа, ехээр гэмтээгдэһэн газар дээрэ, үһалууриин ханазбууд болон харгынуудые зубшуулан, модо һуулгалгые эмхидхэхэ;

техническэ проектнүүдэй ёһоор элдэб янзын мододой поли хамгаалха зуруудуудые байгуулхын тула саг болзортонь газар хубаарилгые хангаха;

һуулгагдаһан модонуудые харууһалхын, малда гэшхүүлхэгүйн, оньһон машинануд болон гербицидүүдээр гэмтээхэгүйн түлөө колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ;

модо отологдохоор хараалагдаһан участогуудта модо дүүһан таһа отолуулхагүй, совхоз, колхозуудай ой модоной участогуудта дура зоргоороо модо отолхо ябадал гаргуулхагүй. Ой модоной участогуудые сэбэрлэхэ зорилгоор модо отолходоо, модо бэлэдхэлгын хэмжээ ябуулгануудые үнгэртэхэдөө, ой модоной байгууламжын заабаринуудые хүтэлбэри болгохо.

5. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Арадай ажахыда модо ба ой модоной нөөсэ баялигуудые хэрэглэлгые һайжаруулха тухай» тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар үйлэдбэриин модо бэлэдхэлгын «Забайкаллес» нэгэдэл нигэжэ уялгалагдана:

модо отологдохоор хараалагдаһан участогуудые бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, бэелүүлхэ. Тиихэдээ Байгал далайн уһа хамгаалгын зоноһоо гадуур оршодог леспромхозуудта үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөлгые, зөөлэн порödын модо ба шэнэһэ бэлэдхэлгые дэшэлүүлгые, модо бэлэдхэлгэдэ ба модо болбосоруулгада үлөөдэнэгүй арга технологи хэрэглэлгые хараада абаха;

Онохойн ой модоной-промышленна комбинадай, Хандагатайн леспромхозой болон Сэлэнгын модоной баазын үндэһэ һуури дээрэ модоной эйлнүүдые, нэн түрүүн арадай хэрэглэмжын эд товарнуудые бүтээхэ модо болбосоруулгын комплексно предприятинуудые байгуулха, түүхэй эдээр хангадаг леспромхозуудые тэдэнэй бүридэлдэ оруулха:

Байгал шадарай зонодо ой модые отолхо «Гипролестранс» институтдай зохёоһон түсэбтэй зохилдуулан, удаа дараалан, шэлэжэ отологдоһон модоной хубие модоной нөөсэнүүдые бэлэдхэлгын ниитэ хэмжээнэй 30—35 процентдэ 1990 он хүрэтэр хүргэхэ;

модо отолходоо, ажахын үнэтэй сэнтэй сагдуул мододые шадаал һаа, ехээр үлөөхэ, ой модо үргуулгын эмэ шухала хэмжээе дүүргүүлхын түлөө хүдэлмэришэдые материальна ба моральна талаар үрмэшуулха;

һэбэрдэнэтэ модон плитэнүүдые, фанерэнүүдые, модоной бусад эйлнүүдые үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ талаар дурадхалнуудые 1985 оной июлиин 1 болотор зохёон хараалжа, республикын Министрнүүдэй Советдэ болон Госпланда даалгаха;

модо отолһон участогуудые сэбэрлэхэ талаар хэмжэнүүдые баталан абаха, отологдоһон газарта орхигдоһон модо, Байгал далайн ба бусад нуур сөөрэмүүдэй эрьенүүд дээгүүр тараагдаһан модо суглуулжа, зөөлгые эмхидхэхэ.

6. Сэлэнгын ЦКК-гай дирекци бүтээгдэдэг эйлнүүдэй номенклатурые үргэдхэхэ хэмжээнүүдые абаха, уһа хаянгүй, нөөргэнь ашаглаха түхэрэлгын хоёрдохи ээлжээнэй барилгые 1988 ондо түгэсхэхэ, хорото газуудаар агаарай дайдые бузарлалгые болюулха.

7. Үйлэдбэридэ гарадаг хорото үлөөдэнэ агаарай дайдада хаядаг ябадалые болюулха, бүхы предприятинуудта газ болон тооһо һорон абадаг түхэрэлгэнүүдые тодхохо хэмжээнүүдые 1985—1986 онуудта бэелүүлхэ гэжэ арадай депутадуудай Улаан-Удын городской Советдэй гүйсэдкомдо, хотын промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдана.

8. Бүхы районуудта, һуурин тосхонуудта ой модоной эдир ханинарай бүлгэмүүдые, клубуудые эмхидхэхэ, модо һуулгалгада, тэдэнэй хойноһоо харууһалалгада тэдэние хабаадуулха гэжэ Байгаали хамгаалгын республиканска бүлгэмдэ, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ болон техническэ мэргэжэлэй һуралсалэй управленидэ даалгагдана.

9. СССР-эй Ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин министерствые нигэжэ гуйха гэбэл:

1986—1990 онуудта ерэдүйн Мокско ГЭС-эй нуур сөөрэмэй байгуулагдаха газарта модо отолжо эхилхэ;

1985—1990 онуудта Сэлэнгын ЦКК-да гофро-амһартын цехэй, 1986—87 онуудта «Буряад-мебель» нэгэдэлэй мебельнэ цехэй барилгые дүүргэлтэдэ капитальна һомололто хараалха.

10. РСФСР-эй Ой модоной ажахын министерствэтэй баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор, «Байгал далайн оршондо ой модоной ажахы эмхидхэхэ ба эрхилхэ талаар хүтэлбэрилхэ: заабаринуудые» 1986—1988 онуудта зохёон бэлдэхые СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин ой модоной институдые гуйха.

11. Республикын газар дээрэ шэлбүүһэтэ модонуудай хатадаг шалтагаануудые шэнжэлжэ үргэлжэлүүлхые, ой модоной хатаха шалтагаануудые усадхаха талаар научна заабаринуудые зохёон хараалхые В. Н. Сукачевой нэрэмжэтэ ой модоной институдта даалгахыень СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениие гуйха;

СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалай бүридэлдэ Байгал далайн оршондохи ой модоной нөөсэнүүдые хамгаалха ба бодомжотойгоор хэрэглэхэ талаар научна һалбари байгуулха.

12. Ой модоной ажахын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедтэ иимэ гуйлтатайгаар хандаха:

ашаглагдамаар модоной нөөсэнүүдэй үлэһые хараада абажа, Байгал далайн оршондохи ой модоной баазануудаар жэл бүри модо отолологоор шэнэ хэмжээнүүдые хаража үзөөд, баталха:

экономическа ба ажахын зорилгодо тааруу байһыень хараада абан, Байгал далайн оршондо модо отолхо, сагдуул мододой хойноһоо харууһалха талаар технико-экономическа үндэһэ баримта зохёон хараалха.

1986—1987 онуудта эльһэтэй газарай ой модоной зуруудуудые, тарималь модонуудые тоо бүридхэлдэ абаха, хүдөө ажахын газар таряалантай тааруугаар зохилдуулан, һалхинһаа, уһанһаа газарай нуралгые хамгаалха зорилгоор модо нэмэжэ һуулгаха хэмжээнүүдые тодорхойлхо.

13. Түймэр сарагын-техническэ станцинуудые, оньһожоруулагдамаһ отрядууд болон Забайкалийн авиабазые түймэр унтараадаг мүнөөнэй хэрэгсэл зүйлнүүдээр, техникээр, харин ой модоной ажахынууд болон лесничествэнүүдые автотранспортаар хангаха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень РСФСР-эй Ой модоной ажахын министерствые гуйха.

14. Табигдаһан бүхы асуудалнуудаар хэрэгтэй материалнуудые болон бэшэгүүдые бэлдэд, зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудта эльгээхые республикын Министрнүүдэй Советдэ болон Госпланда даалгаха.

15. Ой модо хамгаалха, ой модоной нөөсэнүүдые таарамжатай зүбөөр хэрэглэхэ талаар хүдэлмэрие бүри хүсэдөөр харуулхые республиканска болон районно газетнүүдэй редекцинуудта, Телевидени болон радио-дамжуулгын талаар бүрядай АССР-эй Гүрэнэй комитедтэ даалгаха. Ой модоной ажахын ба модо бэлдэхэлгын предприятинуудай түрүү коллективүүдэй дүй дүршэлые эдэбхитэйгээр идхэн дэлгэрүүлхэ, түймэр сарака талаар идхалгые шангадхаха, республикын ой модоной баазануудаар выстаакэнүүдые, ярмаркуудые, симпозиумуудые, конференцинүүдые олоор үнгэргэхэ гэжэ Чехословак-совет худалдаа наймаанай палата хараалганхай. Ойн баярай жэлдэ хабарай, зуной һарануудта Советскэ Союзай олохон хото городуудта Чехословакиин экономикын, эрдэм ухаанай болон техникын үдэрнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Худалдаа наймаанай-экономическа хоёр талын харилсаа холбоос үргэдхэлгэдэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программаар хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Чехословак-совет худалдаа наймаанай палата эдэбхитэйгээр туһалдаг байна. Мүнөө үедэ хоёр ороной үйлэдбэриин болон гадаадын худалдаа наймаанай 300 гаран нэгэдэл, тэрэ тоодо «ЧКД—Прага», «Шкода—Пильзень», «Машприборинторг», «Автоэкспорт», «Станкоимпорт» болон бусад палатын гэшүүд болоно.

(ТАСС).

ҺУНГАМАЛНУУДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

Һая үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Советүүдэй, арадай депутадуудай нютагай Советүүдэй һунгалтын һүүлээр манай сомоной Советдэ шэнэ һунгамалнуудай тоо олошороо. Советэймнай 25 түлөөлэгшэдэй дунда хоёрдохёо, бүришье оло дахин һунгагдаһан хүнүүд бии. Мал ажахыгаа саашадань улам хүгжөөн, һайжаруулха талаар оролдолго гарган ябадаг залуушуулаа Советүүдэй хүдэлмэридэ олоор хабаадуулхые оролдодог гээшэбди.

Тиимэһээ манай сомсоведэй депутадуудай дунда малшэд болон хонишодой олон байһаниинь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, Советэймнай харьяата газар дээрэ оршодог Хилганын колхоз гол түлэб мал ажал эрхилдэг юм.

Ниитын малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ арадай депутадуд, коммунистнууд горитой хубитаяа оруулалсана. Үбэлэйшье һарануудта һу һаалияа доошолуулангүй, ехэ һу һаажа, гүрэндэ туршаагшадай тоодо депутат Розалия Шагдуровна Бадмаева, залуу һаелишад, комсомолшууд Дэнсэма Раднаева, Баир Урбагаров гэгшэд оролсоно. Ажалша бэрхэ, олоной хэрэгэй түлөө хододоо оролдон ябадаг хадань, хамта ажалладаг нүхэдынь, нютагайнь зон тэдэндэ үндэр этигэл найдабари үзүүлэн, арадай депутадуудаар һунгаһан байна. Энэ найдалыень залуу мэргэжэлтэд эрхим ажалаараа хариулхые оролдоно.

Ажахыдамнай хонидой 25 отара тоологдодог. Тэдэнэй юһэниинь эхэ хонидой отарануд дээрэ хурьга абалгын, тэдэниие гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлэлгын харюусалгата хаһа дүүрэнтэжэ байна. Энэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ябадаг хонишод олон юм. Үнгэрһэн зарлалда сомоной Советдэй депутат байһан Сергей Сангадиев нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаа һэн. Тиихэдэ түрүү хонишод Шагдар Раднаев, Фаяс Мифтахов, районно Советдэй депутат Сэсэгма Мифтахова гэгшэд мүнөө үедэ һайн дүнгүүдые түйлажа байнхай. Коммунист Ш. М. Раднаевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө зуунһаа доошо бэшэ хурьга абаха хүсэл эрмэлзэлтэй. Мүн арадай түлөөлэгшэд Дугар-Цырен Эрдынеев, Сергей Балданов гэгшэд мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ шадаха зэргээрээ туһалалсахые оролдожол ябадаг. Комсомол хүбүүн Сергей Балданов Совет Армида алба хэһэнэйнгээ һүүлээр, түрэл колхозоо табадахи жэлээ жолоошоноор ажаллажа байна. Мүнөө ажахын 15 гүүртэ, отарануудта уһа зөөдэг. Тэрэ энэ харюусалгаа гүйсэд мэдэрэн, үдэр бүхэндэ таһалгаргүйгөөр, саг соонь колхозойнгоо малнуудые уһалхын түлөө Сергей үнэн зүрхэнһөө оролдодог юм. Үнгэрһэн жэлэй социалис мүрысөөндэ хам оролсон, илажа гаргаһанайнгаа түлөө Сергей Балданов Дугар-Цырен Эрдынеев хоёр ВДНХ ошохо түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаа бэлэй. Харин Баир Урбагаров Советскэ Союзай герой-хотонуудаар аяншалаа.

Ниитын малай үбэлжэлгын үедэ малшадые комплексно аргаар хангаха тухай үүсхэл манай хүршэ Хурамхаанай районой Харамодоной сомоной Совет үнгэрһэн жэлдэ гаргаа һэн. Манайшье район дотор энэ үүсхэл бодотоор дэмжэгдээ. Колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд болон медицинскэ, соёлой, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгые эмхидхэхэ талаар ехэ эдэбхи, үүсхэл гаргаһан байна. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые комплексноор хангаха талаар эмхидхэгдэһэн бүлэгые комсомольско организациин секретарь Түмэн Батуев эрхилдэг юм. Нютагай фельдшер С. Д. Мункоева, соёлой байшангай директор М-Б. С. Ринчино, библиотекые даагша М. В. Раднаева гэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Худалдаа наймаанай таланар автолавкын жолоошон-наймаалагша Борис Цыбикович Будаев малшадай зүгһөө һайшаал маргаалда хүртэжэ үрдинхэй. Комплексноор хангалгада хабаадагшад малшадтай һонирхолтой лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, һонин концерт наада харуулдаг, шэнэ газетэ, журнал, номуудые тараадаг юм. Тиихэдэ Хилганын дунда һүргуулиин һурагшад, хүүгэдэй саадай, магазинай хүдэлмэрилэгшэд дутын гүүртэ, отарануудые шефтээ абанхай, долоон хоног бүри ошожо, туһаламжа үзүүлдэг юм. Колхозоймнай гол шефүүд болохо Баргажанай-Адагай ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгтэмнай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг. Үнгэрһэн жэлдэ шефүүднай 600 үнеэнэй байха һайн байра барижа үгөө.

Үнгэрһэн зарлалай туршада һунгагшадай захяануудаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Һунгагшадай захяагаар түргэн туһаламжын автомашина, һурагшадые зөөхэ автобус абаабди. Һүргуулиин багшанарта, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ байрын гэрнүүд олоор бодхсогдоо. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэри ябуулгдаһан байна.

Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулгдаһан уран һайханай хараланууд эмхидхэгдэнхэй. Дайнай ветерануудтай уулзалганууд олоор үнгэргэгдэнэ. Колхозоймнай түлөөлэгшэд, арадай депутадууд, коммунистнууд бултадаа хүсэ шадалаа нэгэдүүлэн ажаллажа, Илалтын үдэрые амжалта түгсөөр угтахын түлөө оролдожо байнхай.

М. МОЛОНОВ,
Баргажанай районой Хилганын сомоной Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

АЛМАЛТА, АРЬБАЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

БЕРЛИН. Бүтээдэг хэрэгсэл түсэрэлгэнүүдэй техническэ хэмжээе дэшэлүүлхын хажуугаар түүхэй эд болон материалнуудые гаргешалгые хороохо орёо зорилго ГДР-эй хүндэ машина бүтээлгын предприятинуудай урда табигданхай.

Ажалша коллективүүд түрүү арга технологи, эрдэм ухаанай болон техникын шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлжэ, энэ зорилгые шиидхэнэ.

Микроэлектронико хэрэглэхэ, машиненуудай конструкцинуудые хүбилгаха, үйлэдбэриие нарижуулан һаижаруулха элдэб хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шэглэлээр энэ хүдэлмэри ябуулгдаха юм гэжэ ГДР-эй хүндэ машина бүтээлгын болон промышленна барилгын министр Р. Крестен хэлэнэ. ГДР-эй хүндэ машина бүтээлгын комбинадууд болон заводууд Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай дүтэрхы предприятинуудтай нягта холбоотоогоор хүдэлдэг. Эдэ бүгэдын ашаар һайн үрэ дүнгүүд түйлагдадаг. Үнэшээлбэл, нёдондо жэлдэ тус һалбарида 80 мянган тонно булад прокат алмагдапан, харин бүтээгдэһэн продукциин хэмжээн 3,5 процентээр дэшэлгэн байгаа.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэд болон ухаалан зохеогшод амжалгада ехэ хубитаяа оруулаа юм. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин 36 процентые шэнэлхэ, харин материальна гаргашануудые 10 процентээр хороохо уялга абанхай.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула үйлэдбэриин коллективүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлхэ, эрдэм-шэнжэлгын институдууд болон эмхи зургааануудтай зохёохы харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ зэргэтэй,— гэжэ министр тэмдэглэнэ.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЫЕ УГТУУЛАН

ПРАГА. Агуучэхэ Илалтын болон Чехословакиие Совет Армиин түлөөлһэн 40 жэлэй ойн жэлдэ ЧССР-эй болон СССР-эй хоорондохи экономическа харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ шухала асуудалнуудаар выстаакэнүүдые, ярмаркуудые, симпозиумуудые, конференцинүүдые олоор үнгэргэхэ гэжэ Чехословак-совет худалдаа наймаанай палата хараланхай. Ойн баярай жэлдэ хабарай, зуной һарануудта Советскэ Союзай олохон хото городуудта Чехословакиин экономикын, эрдэм ухаанай болон техникын үдэрнүүд үнгэргэгдэхэ байна.

Худалдаа наймаанай-экономическа хоёр талын харилсаа холбоос үргэдхэлгэдэ, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программаар хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Чехословак-совет худалдаа наймаанай палата эдэбхитэйгээр туһалдаг байна. Мүнөө үедэ хоёр ороной үйлэдбэриин болон гадаадын худалдаа наймаанай 300 гаран нэгэдэл, тэрэ тоодо «ЧКД—Прага», «Шкода—Пильзень», «Машприборинторг», «Автоэкспорт», «Станкоимпорт» болон бусад палатын гэшүүд болоно.

(ТАСС).

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд

ЖЕНЕВЭ. Ядерна болон замбуулинай бүү зэбсэгүүд тушаа эндэ боложо байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна бүү зэбсэгүүд тухай бүлэгэй заседани апрелиин 4-дэ болобо.

ХИЛЬН САА НАА

ТАСС • АПН •

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗАСЕДАНИ

ЖЕНЕВЭ. Ядерна болон замбуулинай бүү зэбсэгүүд тушаа совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр замбуулинай бүү зэбсэгүүдэй бүлэгэй заседани эндэ болобо.

АВСТРИИН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ВЕНЭ. Австриин Компартиин (КПА) ЦК-гай Политбюро мэдүүлгэ хэхэдэ, Австриин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ барижа абаха истребительнүүдые гадаадаһаа худалдажа абаха тухай правительствын шиидхэбэриие эрид буруушааба. «Фольксштимме» газетэдэ тэлилогдоһон мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэй ёһоор, нимэ шиидхэбэри абахын тула «нейтралитедэй» политикын үндэһөөр ямаршье шухала баримта үгы юм. Тиихэдэ тэрэ ороной хүн зоной ажебайдалда ехэ хохидол ушаруулха байнаниинь элитэ. Ушарынь гэхэдэ, социальна болон экономическа программануудта мүнгэ һомололлые хороохоной ашаар сэрэгэй самоледуудые худалдажа абаха истребительнүүдые худалдажа абахаар хараалагдаһан хэдэн миллиард хэмжээнэй мүнгэ гаргашалха ушартай болохо бшуу. Барижа абаха истребительнүүдые худалдажа абахаар хараалагдаһан хэдэн миллиард хэмжээнэй мүнгэ худэлмэриин шэнэ газарнуудые байгуулгада, нэн түрүүн залуушуулай дунда худэлмэригүйдэлгэтэй тэмсэлдэ гаргашалхада болохо байна гэжэ КПА тоолоно.

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭЭ

ПАРИЖ. Франциин парламент худэлмэрээ һэргээбэ. Хабарай сесси дээрэ национальна суглаан болон сенат хэдэн шухала асуудалнуудые, тэрэ тоодо Франциин гадаада далайн саанахи газар дайдын—Шэнэ Каледонидохи байдалые зубшэн хэлсэхэ байна. Энэ газарай үндэһэн хүн зон бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэнэ.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар Франциин Коммунис парти тодо һонор, залан сэхэ хараа бодол баримталан бэелүүлнэ. Шэнэ Каледониин хүн зон өөрөө өөрыгөө тодорхойлхо, бэеэ дааһан байдалтай байха эрхын түлөө тэрэ тэмсэнэ. Францида хүсэндөө байһан демократида эсэргүү һунгуулиин байгуулалтые эрид буруушаана.

Хабарай сесси дээрэ национальна суглаанда ФКП-гэй бүлэгэй бэелүүлһэн ажал ябуулгые үнгэрһэн неделидэ болоһон парламентаринар-коммунистнуудай уулзалга дээрэ зубшэн хэлсэбэ. Компартиин түлөөлэгшэд ФКП-гэй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, эрхэтэдэй эрхэнүүд болон сүлөөнүүдые, үнэн сэхэ байдалые сахихын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ байна гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

40 ЖЭЛЭЙ ҮНГЭРҺЭН ХОЙНО

НЬЮ-ЙОРК. Фашис Германиие илаһаар 40 жэлэй ойн һайндэрлэхээ дэлхэйн хоёрдохи дайнда хабаадаһан американ бүлэг ветерануудай Европодо ошолго Холбоото Штадуудай болон Советскэ Союзай арадуудай хооронд үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ дайн дажарта эсэргүү нютагай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд энээн тухай тэмдэглэбэ. Тусхайлбал, Эльбэ мүрэнэй эрьедэ болоһон уулзалгада хабаадаһан совет ветерануудтай энэ һарада ГДР-тэ, Торгау хото шадар болохо уулзаха хараа түсэбтэйбди гэжэ ветерануд пресс-конференци дээрэ баталаа. Удаань США-гай делегаци Советскэ Союзай баатар-хотонуудаар аяншалха байна.

ЭСЭРГҮҮ ҺҮЙДХЭЛТЭ ЯБУУЛГАНУУД

ПНОМПЕНЬ. Таиландын засагаархид Кампучиин Арадай Республикатай хилэлдэг хилэ дээрэ зэбсэгтэ һүйдхэлтэ ябуулганууда хэжэ үргэлжэлүүлһэн гэжэ Кампучиин информационно агентство мэдээсэнэ. Мартын 22-һоо 28 болотор Таиландын сэрэгэй самоледууд Кампучиин Преахвихие, Сиемреап болон Баттамбанг провинцинууд дээгүүр НРК-гай агаарай дайда руу набтэржэ, гурбан километр хүрэтэр гүнзэгырэн ороһон байгаа.

Таиландын буу зэбсэгүүдээр хангагдаһан суднануд Кох Конг, Кох Танг аралнууд шадараар Кампучиин мэдэлэй уһа руу 75 дахин набтэрэн ороһон байгаа.

Кампучиин Преахвихие, Баттамбанг, Шурсат провинцинуудай хилэ шадарай районуудые Таиланд ехэ буугаар буудаба. Амгалан тайбан зоной дунда алуулһаншье хүнүүд бии.

БУДАПЕШТДЭ БАЯР ЕҺОЛОЛ БОЛОБО

БУДАПЕШТ. Фашизмһаа оронниинь Совет Армиин түлөөлһөөр 40 жэлэй ойе социалис Венгриин ажалшад апрелиин 4-дэ баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Национальна һаиндэртэ зорюулагдаһан сэрэгэй парад, залуушуулай жагсаал гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн Будапештын Түбэй талмай дээрэ болобо. ВСРП-гэй Генеральна секретарь Я. Кадар, Венгриин Социалис худэлмэришэнэй партиин ба ВНР-эй правительствын бүсад хүтэлбэрилэгшэд, СССР-эй партийно-правительственна делегациие толгойлогшо—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, бүсад социалис оронуудай делегацинуудай толгойлогшонор трибунада гараһан байгаа.

ВНР-эй оборонын министр генерал-полковник И. Олах парадта хабаадагшадта хандажа үгэ хэлэхэдээ, Варшавска Договорой эмхиин шухала хубинь болохо Венгриин Арадай арми социализмын туйлалтануудые һэримжэтэй хёрхоор сахин хамгаална, СССР-эй шэн зоригто Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэй, социалис хани нэгэдэлтэ бүсад оронуудай арминуудтай холбоо барисаагаа, аха нүхэсэлөө саг үргэлжэ бэхижүүлнэ гэжэ мэдүүлээ. 30 жэлэйнь ойе манай оронуудай тэмдэглэхые бэлдэжэ байһан Варшавска Договор хадаа Европодо эб найрамдал, аюулгүй байдал хамгаалгын эгээл найдамтай түшэг тулгуури болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Сэрэгэй академинүүдтэ, сэрэгэй дээдэ һургуулинуудта һуралсагшад, Венгриин Арадай арминд түрэлэй сэрэгүүдэй түлөөлэгшэд жэгдээр алхамаа татан, трибунануудай урдуур үнгэрнэ. ВНР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хангагдаһан мүнөө үеын сэрэгэй техникэ парадта хабаадалсаа.

Удаань талмай дээрэ залуушуулай олонсй хабаадалгатай жагсаал болобо.

БОЛГАРИ. «Рекорд» гэжэ Пловдив хотодохи машина бүтээлгын комбинат СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта мотокаранууудые үйлэдбэрилэн эльгээдэг томохон предприятие юм. Мүнөө эндэ 15 тонно хүрэтэр ашаа зөөхэ мотокаранууд бүтээгдэнэ. Ойрын сагта 20—40 тонно ашаа шэрэхэ арга боломжотой 200—300 морниой хүсэтэй дизельнэ мотортой машинанууд үйлэдбэрилэгдэхөөр хараадагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн техникэ захилшадтаа эльгээгдэхэ байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ТАЛЛИН. Эстониин һуралсалай-туршалгын «Юленурме» гэжэ ажахын түбэй һуурин тосхоной шэнэ үйлсэнүүдэй нэгэниинь «Хангалгын албанай үйлсэ» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Һаяхан эндэ нэгдэнэн ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комплексдо дүтэ шадарай һуурин тосхонуудай хүн зон хандадег байха юм.

Комплексдо гэрэй элдэб янзын техникэ эзһабаривха шадабаритад, хубсаһа эсхэгшэ, парикмахернууд хүдэлдэг. Эндэ хубсаһа хунараа угаалгажа, сэсэгүүдые худалдажа абахада болохо. Харин эдеэ хоолой зүйлнүүдэй хэрэгтэй болоо һаань, столовын дэргэдэ кулинарна, хүсэд болбосоруулагдаагүй зүйлнүүдэй цех хүдэлдэг.

Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо Эстониин ажахынуудта хүдөөгэй албанай хэдэн арбаад шэнэ түбүүд эмхидхэгдэнэн байна. Агропромой талаар партнернуудай мүнгөөр тэдэнэр гол түлэб баригданхай. Хабарай тарилгын туха сүлөөгүй үедэ нүүдэл тусхай бригаданууд, магазинууд, столовонууд механизаторнуудые хангадаг байха юм.

(ТАСС).

ТОЛИ

Голина РАДНАЕВА

ХАНГАЙ БАРГАЖАН БААБАЙНДА

Бүүргэ дээгүүрээ
булган дэгэлээ бүгтэрүүлжэ,
hалхинда намируулhан,
Суутай, солотой
ангуушадай орон,
мэндэ амар!
Бугын дуугаар
хүнхинэн, дорьбоон,
Хангай хүбшөөрөө хурылhан,
Сэнхир hайхан
Үзэсхэлэн нютаг,
мэндэ амар!
Бартаа сохо
ууланнуудтаа тудахадаа,
саhан малгайень намхалзуулдаг.
Баргажан мүрэнэй
аянгын дуун,
мэндэ амар!
Саhата сагаан
Жабар-Үбгэнтэй
Үнгөө нэгэдэн халюурдаг.
Сайбар үндэр
хилганын үер,
мэндэ амар!

1.

Арбан гурбан шулуун бунхануудаа жэрылгэд,
Хилын баханадал Хүльмөөhэн уула үндэрлэдэг.
Хоёр тээhээ сэрэг-хаданнуудаа жагсаагаад,
Амгалан байдалаймнай мүнхэ харуулда зогсодог.
Үүлэд мэтэ нютагса урилхадаа хуннууд.
Зүн муутай зүүдэндээ үлдүүлhэн гэдэг.
Улаа бутараад, тэдэнэй орхиhон түүдэгүүд
Золоймнай мүшэд болонхой, оройдонь носодог.

2.

Түмэр байсаараа ордон-хэрэм бодхоожорхёод.
Боолон-Түмэр нуурай хүнхинэн боолэшэхэдээ,
Болор шулуун соогуур түрьhэеэ хаяжархёод,
Тула, сурхайн хатар нааданай эхилшэхэдэ,
Тэбхэгэр Тэрмээ үбгэнэй хүүхэндэ дурлашаhан
Баргажан мүрэнэйм хонгёо дуунинь гунигтайхан.
Түмэр хэрэмhээ дэбхэржэ буугаад шуумайhан
Баатарай Улгана дүүхэйдээ яарахань hайхан.

3.

Шулуунhаа шулуунда дэбхэрэн агнажа ябаhан
Суута ангууша Улгана дүүхэй залуухан.
Заяатаяа уулзаха газараа олоохоор харбаhан
Шүлэг-бэшэгтэй номо годлинь мэргэн.
Утынь харгыс заагаад, түрын түрүү —
Шэнэhэ, нарhад дүхэриглэжэ оройгоороо гүрбэнхэй.
Уула хүбшэнь үбэр дүүрэн баялигаа
Жаргалтай хүүхэнэйнгээ бэлэг-заhалда бэлдэнхэй.

4.

Улан-Хаанай хормойдо инагууд золголдоод.
Энхэ байдалайнгаа амин худар тэгүүлээ.
Эритэ юумэн эхэнэртэй бү нүхэсэг гээд.
Улгана дүүхэй номо годлиёо хурялгаа.
Эндэhээсэ Баргажанай эрэ хонгёо дуун
Алдашагүй мэргэн, ааршагүй сэсэн юм лэ.
Эндэhээл Баргажанайм үргэн сохэ ажабайдал
Ашатай, буянтай, дуурhашагүй хэшэгтэй юм лэ.

5.

Хүйтэн жабарынь үбэлэй шэдитэ hабаадал.
Намарай ошолгоор нижаганан бүухадаа—шэрүүн,
Хүсэтэ байгаалиин асари сохэ тэмсэл
Нүүдэл хабараар туршахадаа—хара hалхин.
Тиимэhээ худэр томо хушанууд эндэ
Хүсэн дундаа хорёод наhаяа голлуулдаг.
Тэдэнь сэмгэнэй гантама сэбдэг хүйтэндэ
Хэдэн зуун жэлые нугалан абадаг.

6.

Барагар хара үхэрэй шэнээн шулуунуул
Бүмбэржэ холоhоо зүрхыем залд гүүлэнэ.
Сагай наадаад мартажархиhан Буха шулуун
Сэхэ урдаhаам газар гэтэн хүлгэнэ.
Элеэн дундаа шулуун болоод үнаhан
Эртэ сагай тураг сохэ шубүүд гү!
Эзэн хаанай сааза —хүүлида үнэриhэн
Эндэхи байгаалиин урлаhан али хүшөө гү!

7.

Мориной хулhоор, үжэhэн арhаар анхилдаг —
Аргалай шороб утааниhаа хахаhан дайда hэн.
Мэлмэрhэн нулимсын хасар дээрээ мүльhэтэшэдэг —
Ахир хүнэй сагта тооришэhэн үе hэн.
Амиды ябаха эрхэсэ хаhуулhан баатарнуудай
Сүлэлгын шорон түрмэ — орон бэлэй.
Амидын тама руу туулгаhан хүбүүдэй
Сүлөөтэ бодолыс саазалха гүүлэhэн саха бэлэй.
Баргажанайм мүнхэ сагаан hарьдагууд гэршэлдэг лэ —
Бодото бодолоороо мүнөошье Кюхельбекер амиды.
Бартаа үүдыень сэлижэ холые hунгаhаар лэ,
Баруулжаа хүтэрэлдэhэн нойргүй hунинүүдэйнь хамбы.

8.

Хүлhэ гаргуулжа, хүн болгохо заабаритай,
Хубшыс hунгуулжа, баатар болгохо hургаалтай,
Эдир хүндэ тамир нэмээхэ аргатай,
Эмгэрhэн хуниие залуу болгохо шэдитэй,
Сагнай hүүдэр-hубаяа хуулажа хаяад,
Түмэр хүлэгүүдые хубшэ руушни табилуулаа.
Түүдэгhээ түүдэгтэ дулаасажа ябахаяа болёод,
Сэбдэг хүйтэн дайдадаш дулаа асараа.

9.

Майлаар тарашаhан үүлые оройгоороо суглуулаад,
Гаарахадаа, нюдэнэйм далдирма айхаар hуртэй,
Мүльhэн шарайгаа заримдаа хобхо татаад.
Гайхахадаа хаража ханашагүй урихан миhэрэлтэй.
Баргажанайм сагаан хаданууд саhанай хайлалгаар
Бүрхэгтэй үе сагуудаа хүл дором хаянаш.
Хуяг, hэлмээ хабарай хүүдинсэдэ хайлуулhаар.
Хэрэм соohоо горхонуудаа сүлөөдэ табинаш.

10.

hойр, хурын хатар, нааданай нэрьсэнhээ
hэргэг зүүдэеэ абажа гараха хэрэгтэй.
Наран-Гоохоной нахис, хогоё гэшхэлээнhээ
Нарбынгаа сайшоогүйдэ яараха, үрдихэ хэрэгтэй.
Урагшатай үдэрые жолоодоhон горходойш нэгэнтэй
Баргажан мүрэндөө бишни яараhуу, баяртай!
Удаанаар айлшалха хүсэлыем сагнай хүлеэхэгүй.
Байгал далайгаа бараалхахаяа ябахам, баяртай!

Тэрмээ — хада хабсагайн нэрэ
Улгана — голой нэрэ.

ТАНИЛСАГТЫ: АРТИЛЛЕРИСТ АЗДА

Цыденжаб Анандуевичай сэдьхэл зүрхэндээ дүтөөр hанажа, наряар хэдагалжа ябадаг фото-зурагууд соопоо хэсрынь лэ анхармаар, ухаан бодолдо хадуугдамаар гэжэ hанагдаадхео hэн. Шарлашаhан, тиимэhээ бүрүүлшэг, зураг дээрэ хуушарлан гимнастеркотои, үhэеэ богонёор хяргуулhан хурса харасатаи, сайбар хурин шарайтай хүбүүн зенитнэ буугай хажууда зогсоно. Арадань — «Алас-Дурна зуг, 1940 он», — гэжэ тайлбарилан бэшээтэй. Нүгөөдэ зураг дээрэнь — ахалагша лейтенантын погонтой, сээжэдээ Дайшалхы Улаан Тугай, Улаан Одоной ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орденуудтай, олон тоото медальнуудые ялалзуулhан үргэн мүртэй, эрэлхэг шэнжэтэй, миhэрhэн шарайтай хуниие харанабди. Ара таладань —«Берлин, 1945 он, май hара» гэжэ моторлоотой. Тэдэ зурагуудые hайсал анхаран хараад байхадаа, хоюулан дээрэнь нэгэн хүн бүуллагданхай гэжэ hэжэггүйгөөр этигэмээр ааб даа. Зүгөөр, энэл табан жэл соо Хэжэнгэ нютагай Ород тосхоной юрын колхозник хүбүүн Цыденжаб Аздаевай ажабайдалда ямар ехэнүүд үйлэ хэрэгүүд болооб, ямар үхэлтэ байлдаанууд соогуур тэрэ ябажа гарааб гэжэ тоолохо болоо hаа, тиимэшье бэлэн бэшэ байхэ. Сэхынь хэлэхэдэ, дайшалхы замаа өөрөшье Цыденжаб Анандуевич үе сагай маган соohоо үсэгэлдэр болоhон мэтэ эли тодоор hанажа эгээл бирахагүй хаш. Хэды тиибэшье hаа, хада майлаар hайрамай, харьялхада, хүхэ дулэтэ үргын хөөрхэнөөр бүлтайхада, «улаан зудан» hарын бүлеэхэн hэбшээнэй мүнөө уршалаатаhан духыснь эльбээд абахада, сээжэдэхи орден, медальнуудаа харан тэрэ гол дүлэтэ сагаа дурсаха дуратай ааб даа. Дурсангүй яахаб?

— Үнэхөөрөөшье, hалхигүй сэлмэг үдэр тэнгэриин хаяада нялдан арбайлдадаг hэмжэн үүлэн шэнги худэлдэггүй сагаалсануудые зенитнэ буугаар яаралгүй таршаганнуулжа, Алас Дурнын аяма халуун зунай наранда нюргаhээрэйнгээ хордогор шаруулжа, эндэhээ одоо табигдажа, гэртээ бусаха сагаа хурга дэража тоолодог үе сагhаа хойшо бүхэли арба-хорин жэл үнгэрөө гэжэ hанахаар hэн. — гээд Цыденжаб Анандуевич залуугаар, тэрэл 1945 оной фото-зураг дээрэхидэл адляар миhэрнэ.

Зүб даа, тэрүүхэн табан жэл хүнэй бүхэли ута наhан шэнги удаан, ябаган сэрэгшын алхасаар яаралгүй шамдуун хоног удэрөө тоолоо hэмнай даа. Армиhаа табигдажа, Ород нютагаа hаяхан лэ ерээд байтараа, артиллерист Аздайн Цыденжаб 1941 оной зун турүушын дохёогоор армидэ абтаба. Училищи түргэн мүрөөр дүүргээд, лейтенантын нэрэ зэргэдэ хүртhэн хорин гурбатай хүбүүн Гомель шадар улхайрhан фашистнуудтай улаан нюураараа уулзаа hэн. 152 миллиметрэй үхэр буугнуудай батарейн взводой командир урагшаа дүүлин, «Ура!» хашхарадан добтолхыешье. hуниин харанхыгаар үбдэгсэ үдхэн шабар согуур үхэр буугаа шэрээд, гэдэргээ сухарихыешье үзөө. Үдэр хоног бүри шадабари, мэргэжэлтэй, дүй дуршэлтэй боложо, түбhэн юумэнhээ айха жэхыхээ болижо, ёhотойл хатуужа, зоригжолой hургуули дайнай түрүүшын жэлнүүдтэ тэрэ гараhан юм.

Намаггай болдогтой, нарhа хуhа модонуудаар хяазалагдаhан зөөлэн уларилтай Белоруссиин нобногоон дайда зүүдэндэньшье хирэ хирэ болоод лэ харагдадаг лэ! Тиигэншьегүй яахаб, ушар юб гэхэдэ, тэндэхи харгы бүхэниие шахуу үхэр буугайнгаа мөөрын сэраагаар тамгалан, өөрынгөө солдат сабхиин улаар тэмдэг табижа дабшаhан, Речица, Бобруйск, Жлобин Брест хотонуудые сүлөөлэлсэhэн намтартай бшуу. 1943 оной зуниие тэрэ мартаха аал? Жлобин шадар оборонодо ороно, үхэр буунуудаа удхэн нэгоон набшаhаар хушанхай, дээрэhээ шэнэ захиралта хулеэжэ, добтолгодо бэлдэжэ байгаа hэн. Тиихэдэл удэрэй сүлөөдэ нашан харсага мэтэ шуумайлдан ерэжэ, дээгүүрнь хаймадан элидэг «юнкерснүүдые» харахадаа: «Халаг даа, зенитнэ буутай hаа»,— гэжэ хараан, занан hуудаг бэлэй. Нэгэтэ тэдэнhээ холо бэшэхэнэ хаягдашаhан зенитнэ буу оложо асараад, сэбэрлээд, зохидоор тодхожо, самоледуудые хулеэдэг болобо. Игаажа, бөкопой оёорто үе мүсэеэ одоолшье тэниилгэн хэбтэхэ аргатай болохо хаhадань, үнөөхил «юнкерснүүдэй» hиннаан соностобо. Нара далделан, тэдээн худар дүтэлбэ хэбэртэй. Алас-Дурна зүгтэ олоhон шадабарияа одоолшье Аздайн Цыденжаб тиихэдэ хоруулаа hэн. «Юнкерснүүдэй» нэгэн үтаа гээгэтүүлэн шагажа, ойрын намаг руу тэhэрэн пүрьсэ бэлэй. «Бэрхэш, мэргэнши!» — гэжэ нүхэдынь магтаба. Тэрээнhээ хоишо нашан харсаганнуудшье харагдахаяа болёо бэлэй.

Намарынь аадар бороотой байжа, урагшаа hомон түлөөр дабшажа эхилhэн ябаган сэрэгhээ гээгдэхэгүй гээшэнь гайтай болобо. Польшын газар дайдаар, талын харгыгаар үхэр буу шэрэhэн морид hайсал хулhэ адхаhан, мөөрэнүүдыень солдат кашадал шабар худхаhан байха. Ядахадаа, гэжэтэ тракторааг, америкэн «студебеккернүүдээр» татуулха ушаршье гарадаг hэн. Варшаваhаа тээ хойгуур Висла мүрэниие гаталха үедэ эрэлхэг зориг харуулhанайнгаа түлөө Цыденжаб Аздаев түрүүшынхээ Улаан Одоной орденоор шагнагдаа бэлэй.

Үнэhэн тоборог болотороо бомбодуулhан Варшавые Цыденжаб мартаха аал? Эндэл тэрэнэй алба хэдэг 226-дахи тусхай артиллерийскэ полкдо гвардейскэ гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдожо, хоёрдохи Белорусска фронтые командалагша Советскэ Союзэй Маршал Константин Рокоссовскийн зүгhөө бүхы сэрэгшэдтэнь баясхалан хүргэгдөө hэн.

Үгы даа, дайнай hүүлшын шатада немецүүд барижа ябаhан буугаа хаяжа, юрэл гараа үргөөд бэеэ тушаадаг байгаагүй юм. Үдэр ерэхэ бүри тэдэнэй талаhаа эсэргүүсэлтэнь шангададаг hэн. Померани шадархи тулалдаанууд эшээн соогоо ороhон фашистнуудай ямар харатай, хоротойе гэршэлжэ үгөө бшуу. Тэндэл Цыденжабай олохон нухэд Эхэ ороной гоо сүлөөгүй үхэр ами наhаа үгэжэ, хүнэй хуйтэч дайдада хэтэ мунхэдөө хэбтэхээр үлэhэн юм. Үхэр буунуудай командирнууд Виктор Комаров, Виктор Белов, ахалагша сержант Алексей Ткаченко гэншэдэй мунхэ дурасхаалые нютагаймнай хүбүүн мартахагүйл! Померанийн олохон хото городуудые сүлөөлэлсэгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнгаа түлөө гвардийн лейтенант Аздаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орденоор шагнагдажа, дээшээ тушаалда дэбжүүлэгдэhэн юм. Тэрэл хабарынь ахалагша лейтенантын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй Германийн газар нютагуудаар «Дайнай бурхан» гэжэ нэрлэгдэhэн үхэр буунуудаа хүнхинүүлэн ябаа hэн. Одер мүрэниие hуниин харанхыгаар галалсажа, Берлин шадар hүжэрhэн үхэлтэ, тулалдаанда эхинhээнь hүүл болотор хабаадаха хуби заяатай байгаа юм. Зееловскэ үндэр дээрэ тодхогдоhон тэдэнэй үхэр буунууд үдэр, hуниие илгаагүй зэдэлээ. Энэмнай илалтын, агуухэ илалтын дохёо гэжэ тэрэнэй командалдаг батарейнхид hайн ойлгожо байгаа. Удангүй, 1945 оной апрелиин хуушаар, үйлсын тулалдаануудай эхилхэдэ, Аздаевай батарейн артиллеристнууд тэдээндэщье хабаадаба. Майн түрүүшын үдэрнүүдэй hиимэгэр манан соohоо —алс магад дариин утааниhаа тиимээр харагдаа гү—фашистнуудай эшээн рейхстагай монсолзоhон ороёе дуранбайгаар хаража байхадаа, Цыденжабай зүрхэн нэгэ баг ондоохоноор сохилоо hэн. «Одоошье даа, дайгаа дарэха, даагаа hүүлдэхэ саг энэ гээшэ гү»,—гэhэн бодолшье толгойдонь эжэлүүдгүй ороо.

Рейхстагые эзэмдэн абахын түлөө болоhон тулалдаанда мэргэн буудалгаараа ябагаа сэрэгүүдэй дабшасые хангаhанайнгаа түлөө батарейн командир Цыденжаб Анандуевич Аздаев Дайшалхы Улаан Тугай орденоор шагнагдаа hэн. Хабарай бүлеэхэн удэшэнүүдтэ үхэр буугайнгаа лафет дэрлээд ойро зуурадурд гээд абахадань, хэбэл номин Хэжэнгэ нютагынь, урин хонгор басагадай уян хоолойн аялга зүүдэндэнь орожо эхилээ бэлэй. Теэд үшөөл хоёр жэл шахуу саг соо Германийн Нойрукин хотодо албаяа хэхэ баатай боложо, 1947 оной зун, хүхэн дуунай үеэр тэрэ нютагаа бусажа ерээ hэн.

* * *

Мүнөө урдамнай hуугааша хүн—артиллерист Аздаев, танилсагты!

1955 оной хабар.

hүүлшын тэрэ фото-зураг дээрэхи үе сагhаа хойшо тэбхэр дүшэн жэл үнгэрөө гээ-

ИЛАЛТЫН ХҮШӨӨ

Ниислэл Москва хотын үргэн ехэ гудамжнуудай нэгэн ородой агууехэ полководец М. И. Кутузовай нэрэмжэтэ проспект Калининска хүүргэ гарахалаар эхилдэг. Урдань энээгүүр хуушан Смоленскэ харгы гарадаг hэн. Эхэ ороной нэгэн хүн бүуллагданхай гэжэ hэжэггүйгөөр этигэмээр ааб даа. Зүгөөр, энэл табан жэл соо Хэжэнгэ нютагай Ород тосхоной юрын колхозник хүбүүн Цыденжаб Аздаевай ажабайдалда ямар ехэнүүд үйлэ хэрэгүүд болооб, ямар үхэлтэ байлдаанууд соогуур тэрэ ябажа гарааб гэжэ тоолохо болоо hаа, тиимэшье бэлэн бэшэ байхэ. Сэхынь хэлэхэдэ, дайшалхы замаа өөрөшье Цыденжаб Анандуевич үе сагай маган соohоо үсэгэлдэр болоhон мэтэ эли тодоор hанажа эгээл бирахагүй хаш. Хэды тиибэшье hаа, хада майлаар hайрамай, харьялхада, хүхэ дулэтэ үргын хөөрхэнөөр бүлтайхада, «улаан зудан» hарын бүлеэхэн hэбшээнэй мүнөө хотые хамгаалалсаhан эрэлхэг зоригто сэрэгшэдэй дунда сибириинхид, алас-дурна зүгэйхид болон Совет Буряадай алдарта хүбүүд олон байhан юм.

Мүнөө Кутузовска проспект үргэншье, гоёшье болонхой. 1950-дахи онуудта болон hүүлэй жэлнүүдтэ баригдаhан гэр байранууд, hургуулинууд, кинотеатрнууд, медицинскэ эмхи зургаанууд, магазинууд энэ проспектын түхэл шараие танигдахаар бэшээр хубилгаа.

Москва хотын Кутузовай проспектээр гараhан хүн бүхэн Поклонно хадын орой тээшэ заатагүй шэртэн хараха байха. Эндэ үнгэрhэн жэлэй хабарhаа эхилээд, ехэ барилга боложо байнхай. Энэ барилга тухай ниислэл хотымнай хүнүүдhээ гадна үргэн ороной олониитэ мэдэхэ болонхой. Юуб гэхэдэ, 1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда туйлаhан Агууехэ Илалтын хүндэлэлдэ Поклонно хадада гайхамшаг ехэ мемориал бодхоогдоно.

Илалтын хүшөө хэтын хэтэдэ байха юм. Империализмын добтолхы хүсэн фашис булимтарагшадтай болоhон шуhата байлдаанда Совет гүрэнэй алдэб нацинуудай, үндэhэ яhатанай сэрэгшэдэй, партизануудай тылдэ худэлhэн хүнүүдэй мүхэшэгүй баатаршалгые энэ хүшөө мүнхэлэн харуулха юм.

Илалтын мемориалые барилга бүгэдэ арадай хэрэг болонхой. Барилгын тусхай жасада нёдондо москвагайхидэй коммунис субботнигто олоhон мүнгэн оруулагдаа hэн. В. И. Ленинэй түрэhөөр 115 жэлэй ойтой дашарамдуулан, байгша оной апрелиин 20-до үнгэргэдэхэ коммунис субботнигой мүнгые ниислэл хотын ажалша коллективүүд энэ хүшөө бодхоолгодо үгэхэ юм. Поклонно хадада баригдажа байhан хүшөөгэй тусхай жасада олон мянган совет хүнүүд, тэрэ тоодо Буряадай республикын ажалшад, өөhэдынгөө хубиин мүнгэнhөө оруулалсана.

Түүхэтэ мемориал нилээд ехэ газар эзэлхэ байна. Мүнөө тэндэ байhан парк үргэдхэгдэжэ, шэнэлэгдэхэ юм. Энэ паркын дунда Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай музейн байшан, скульптурна 80 дүрсэ Илалтын хүшөө бодхоогдоно. Хүшөөгэй үндэрынь 72 метр байха. hуниин харанхыда хэдэн арбаад прожекторнууд хүшөөе гэрэлтүүлхэ, В. И. Ленинэй барельеф, хүрин улаан үнгэтэй Илалтын туг скульптурна дүрсэнүүд хүн зоной нюдэндэ айхабтар hүрөөтэйгөөр харагдажа, совет арадай буурашагүй хүсэ гэршэлхэ.

Музейдэ орогшод 1418 үдэр hуниин туршада бүгэдэ арадай харуулhан баатаршалга тухай олон тоото экспонадуудые хараха байна. Эндэ совет полководецуудай, Советскэ Союзай Героинуудай, Алдар Солын орденто дүүрэн кавалернүүдэй дүрэ зурагууд байха.

Энэ хүшөөе барижа байhан барилгашад ехэ урма зоригтоигоор ажалланад. Тэдэнэй энэ барилгада айхабтар харюусалгатайгаар ханданад. Богонихон сагай үнгэрхэдэ, Москва хотын Кутузовай проспектэй гайхамшаг hүрөөтэ Илалтын хүшөө бодхоогдохонь.

М. КАРБИВНИЧИЙ,
СССР-эй журналистнуудай Союзай гэшүүн.

Москва.

Болоhон үшар

БААБГАЙНАРЫЕ... САДХААБА

Нэгэтэ хадата Кавказhаа бууhан айлшад Саган үилын сайата ороёнуудые. Хамар-Дабаанай хангай хүбшье харанан, түрэл hайхан Кавказдаа байhаншугаар hанажа, сэлгээн сэнгүү агаараар сээжэ дүүрэн амилба.

Айлшад кавказайхаар мяха шараха (шашлык хэхэ) гээд, дүтын hууринай айлhаа hонгино урибэ ха. Гэрэй эзэн эхэнэр гараа дэлгээн байтараа:

— Байгалай халяарhаа арсахагүй бэлэт?—гэбэ. Амташэмтээрээ hонгиноhоо үлүү байха...

Нэгэ бооло халяартай болоhон аяншад түймэр аhаихагүйгөөр «гал тулеэд, мяхаяа шаража оробо. Халяартай шашлыгай амтатайе хэлээ гүт —хэлсэ таhа хэзахаар! Теэд шашлыгаа амтархан, сүлөөтэйөөр эдгэлхэ эол тэдэнэдэ үгэбэгүй...

Гэнтэ ара таладань гэшүүhэн тас-нэс гэhэмшүү болоод, нэхы арhиар оёhон бүмбэгэнүүд мэтэ, баабгайн хүбүүд бүмбэрэлдэн гаража ерэлэй!

Хүн болоhоор ишмэ юумэнтэй ушараагүй тэдэ аяншад голоо таhа айжа, нүгөө тээшээ хүлэй хурдые мэдүүлэн гүйлдэбэ. Теэд аяншадай hонирхол улүү бүлижа, тээ холохонhоо гэдэргээ эрьежэ хараад, баабгайн хүбүүдэй юу хэхые адаглаба. Баабгайн хоёр хүбүүд хондолой дээрээ hуужа ерээд, шараhан мяха халяартайнь хамта эдижэ оробо ха.

— Халяартай шашлык эдинүй hалаhандаа бидэ голхоroогүйбди. Наhандамнай үзэгдөөгүй юумэнтэй ушараhандаа баартайбди. Буряад шашлык амталаабди гэжэ нютагтаа хөөрэхэбди.— гэжэ аяншад энеэлдээ hэн.

Ф. СОРОКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баабгайн хүбүүн.

Авторай фото:

УРАН БЭЛИГЭЙ УГАЛЗА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан Илалтын 40 жэлэй ойн hайндэр үдэр ошохо бүри сйртожол байна.

«Рассвет» соёлой байшангай худэлмэрилэгшэд түрэл заводойнгоо цехүүдэй уран hайханай коллективүүдтэй нягта холбоотойгоор худэлмэриеэ ябууляжа, энэ талаар тэдэндэ шадаха эзргээрээ туhа үргэжэ байдаг. Тэдэнэй гаргаhан эдэбхи үүсхэлээр, тэдэнэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар заводой цехүүдэй уран hайханай коллективүүдэй, хүүгэдэй болон hургуулинуудай эмхи зургаануудай дунда үнгэргэгдэдэг конкурс-харалганууд эндэ заншалта болонхой юм.

Үнгэрhэн март hарын hүүл багаар Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан конкурс-харалга үнгэргэгдэжэ, тус предприятиин худэлмэришэдые болон Загорск тосхондо ажаhуугшадые ехэтэ баясуулаа. Предприятиин үйлэдбэринүүдэй уран hайханай 17 коллектив тус харалгада бэлиг шадабарияа дурадхаа. Энэ үдэр соёлой байшангай сценэ дээрэhээ арадай болон эстрадна ирагуу hайхан дуунууд зэдэлhэн, уян нугархай хатар наадан гүйсэдхэгдэhэн байна. Долоон зуугаад хүнэй багтаасатай соёлой байшан соо дүүрэтэр сугларhан хүн зон заводойнгоо уран бэлигтэнние нэрьемэ халуун альга ташаллаар угтаа. Бүхы дээрээ түгэсхэлэй харалгада 650 хүн бэлиг шадабарияа харуулаа бшуу.

Предприятиин цехүүдэй уран hайханай коллективүүдэй тоосоото энэ харалга тус заводто уран бэлигтэнэй коллективүүдэй гүйсэдхэлгын дээшэлhэниие, тэрэнэй үлам олошорhые гэршэлээ.

Дайнай үеын дуунуудые шадамар бэрхээр найруулhан хоорнууд болон дуунай ансамбльнууд, совет композиторнуудай зохёоhон Эхэ орон, эб найрамдал, Ленин багша тухай дуунуудые эрид шударгыгаар, гүнзэгы ойлгосотойгоор гүйсэдхэhэн оркестр болон арадай инструмент дээрэ наададаг ансамбльнууд, эстрадна болон дуунай-инструментальна ансамбльнууд hайшаалтай.

Харалгын дүн гаргахада, цехүүдэй дундаhаа О. Г. Финаевай болон В. И. Корчагинай хүтэлбэрилдэг цехүүдэй коллективүүд түрүү hуурида гараа. Г. Г. Харловай болон Е. Н. Дятловай хүтэлбэрилдэг цехүүд хоёрдохи hуурида, Ю. Г. Пашинай хүтэлбэрилдэг цех гурбадахи hуури эзэлээ. Тиихэдэ М. И. Кашекинай хүтэлбэрилдэг таhаг, В. И. Толстовой даадаг хүүгэдэй комбинадай коллективүүд түрүүлhэн байна.

Үйлэдбэриин үшөө 4 коллектив зохид программа бэлдэhэнэйнгээ түлөө тусхай шангуудаар шагнагдаа.

Уран hайханай харалга хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг цехүүдэй болон таhагуудай начальнигуудта, уран hайханай бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ мүнгэн шаншалгаа, скульптурна болоhон шуhата байдаг. Ерэнхэ дүнгэ, 1985 оной уран hайханай бүлгэмэй байшан сайната ороёнуудые, Хамар-Дабаанай хангай хүбшье харанан, түрэл hайхан Кавказдаа байhаншугаар hанажа, сэлгээн сэнгүү агаараар сээжэ дүүрэн амилба.

Айлшад кавказайхаар мяха шараха (шашлык хэхэ) гээд, дүтын hууринай айлhаа hонгино урибэ ха. Гэрэй эзэн эхэнэр гараа дэлгээн байтараа:

— Байгалай халяарhаа арсахагүй бэлэт?—гэбэ. Амташэмтээрээ hонгиноhоо үлүү байха...

Нэгэ бооло халяартай болоhон аяншад түймэр аhаихагүйгөөр «гал тулеэд, мяхаяа шаража оробо. Халяартай шашлыгай амтатайе хэлээ гүт —хэлсэ таhа хэзахаар! Теэд шашлыгаа амтархан, сүлөөтэйөөр эдгэлхэ эол тэдэнэдэ үгэбэгүй...

Гэнтэ ара таладань гэшүүhэн тас-нэс гэhэмшүү болоод, нэхы арhиар оёhон бүмбэгэнүүд мэтэ, баабгайн хүбүүд бүмбэрэлдэн гаража ерэлэй!

Хүн болоhоор ишмэ юумэнтэй ушараагүй тэдэ аяншад голоо таhа айжа, нүгөө тээшээ хүлэй хурдые мэдүүлэн гүйлдэбэ. Теэд аяншадай hонирхол улүү бүлижа, тээ холохонhоо гэдэргээ эрьежэ хараад, баабгайн хүбүүдэй юу хэхые адаглаба. Баабгайн хоёр хүбүүд хондолой дээрээ hуужа ерээд, шараhан мяха халяартайнь хамта эдижэ оробо ха.

— Халяартай шашлык эдинүй hалаhандаа бидэ голхоroогүйбди. Наhандамнай үзэгдөөгүй юумэнтэй ушараhандаа баартайбди. Буряад шашлык амталаабди гэжэ нютагтаа хөөрэхэбди.— гэжэ аяншад энеэлдээ hэн.

Ф. СОРОКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баабгайн хүбүүн.

Авторай фото:

ЭРХИМҮҮДЫНЬ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭЭ

Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан арадай уран бэлигэй харалга республикэдамнай үргэлжэлhөөр, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадта Агуу Илалтада зорюулагдаhан уран hайханай коллективүүдэй харалга hаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ харалгада эрхимлэhэн коллективүүд районой түгэсхэлэй концертдэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Комбинадай цехүүдэй уран hайханай коллективүүдэй дундаhаа hайн программа бэлдэhэн бүд нэхэлгын цехэйхид жюрин онсо hайшаалда хүртэжэ, түрүү hуури эзэлбэ. Отделочнэ үйлэдбэриин цехэй, комбинадай техническэ мэргэжэлэй училищиин уран бэлигтэн удаадахи hууринуудта гаргаhан байна. Илангаяа бүд нэхэлгын цехэй хоор, нооhс угаажа хатаалгын цехэй дуушад, ГПТУ-гай хүгжэмшэд болон бусад жюрин үндэр дээдын сэгнэлтэдэ хүртөө. Харалгада илаhан коллективүүдтэ, шалгаргаhан уран бэлигтэндэ грамотанууд, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаhан байна.

Х. СОКТОЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай материал. «Хоёр табан жэлэй түсэб дүүргэгдээ» — Е. Сурмачай репортаж.

Хоёрдохи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол. «Республикын ойн баялигуудые сахилгые болон зүбөөр хэрэглэлгые hайжаруулха хэмжээнүүд тухай». «БАМ: тэрэнэй зоные ажахын талаhаа ашаглалга». «Шухала участогай репортаж.

Хоёрдохи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол. «Республикын ойн баялигуудые сахилгые болон зүбөөр хэрэглэлгые hайжаруулха хэмжээнүүд тухай». «БАМ: тэрэнэй зоные ажахын талаhаа ашаглалга». «Шухала участогай хүдэлмэрине саг болзор соонь» — корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. «Дайн тухай бэшэгэй мүрнүүд» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Арадай уран бэлигтэн». «Тэрэнэй сэдьхэлэй таталга» — С. Антушевай статья. «Туhатай зүбшэл».

МАНАЙ АДРЕС. ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65—54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина, 1. Н-00387, Заказ № 79. Индекс 0460